

BESTUURSVERSLAG & JAARREKENING 2022

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 2022

VOGELBESCHERMING NEDERLAND

Vogelbescherming
NEDERLAND

INHOUD BESTUURSVERSLAG 2022

	Pagina
1. Vooraf	004
2. Missie, visie en doelstellingen	006
3. Belangrijkste risico's en onzekerheden	008
4. Doelrealisatie	012
5. Financieel beleid	016
6. Governance	024
7. Communicatie met belanghebbenden	032
8. Vogelbescherming in 2023	034
Verslag van Raad van Toezicht Vogelbescherming 2022	036
Colofon en fotoverantwoording	074

INHOUD JAARREKENING

	Pagina
1. Kengetallen en kerncijfers	040
2. Jaarrekening 2022	041
2.1 Balans per 31 december	041
2.2 Staat van baten en lasten	042
2.3 Kasstroomoverzicht	043
2.4 Toelichting jaarrekening	044
2.5 Toelichting op de balans per 31 december	049
2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	058
2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	058
3. Overige informatie	064
4. Overige gegevens	066
4.1 Controleverklaring accountant	066
Bijlagen	
Bijlage 1. Model voor kostentoe rekening	070
Bijlage 2. Begroting 2023	071
Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2022	072

1. VOORAF

De stikstofcrisis zette Nederland in 2022 in vuur en vlam. Vogelbescherming heeft met veel inzet en samen met andere natuurorganisaties bewaakt dat er niet werd getornd aan de hoeveelheid te reduceren stikstofdepositie. Dat lijkt grotendeels gelukt. Maar er zijn voor de nabije toekomst ook zorgen over hoe snel maatregelen worden genomen. Door een gebrek aan daadkracht en tegenwerking is al veel kostbare tijd verloren gegaan.

Eerder werd bekend dat het kabinet – mede onder invloed van de gezamenlijke natuurorganisaties – forse bedragen uittrekt voor zowel het oplossen van de stikstofcrisis als de landbouwtransitie naar een natuurinclusieve landbouw (via het Nationaal Groeifonds). Dat geld moet wat Vogelbescherming betreft vooral besteed worden aan daadwerkelijk effectieve maatregelen, iets waar het in het verleden nogal eens ontbrak.

Op het moment van schrijven is deze race nog niet gelopen, maar er is nog steeds wel een kans dat het – ten langen leste – de goede kant op gaat. Europese afspraken en gerechtelijke uitspraken poets je niet weg. Vogelbescherming speelt intussen een voortrekkersrol in het verenigen van negentig maatschappelijke organisaties die namens miljoenen Nederlanders onder de vlag van #nietzondernatuur het kabinet op koers willen houden.

Een schoolvoorbeeld van hoe Vogelbescherming werkt, werd in 2022 zichtbaar met de afsluiting van ons project voor natuurinclusief bouwen in Brabant. Dat begon een aantal jaar geleden met projecten in één stad, Tilburg, breidde zich uit naar de vijf grote steden van Brabant en werd ten slotte met steun van de provincie omarmd door 62 Brabantse gemeenten. In 2022 kwam ook de laatste stap in zicht, als we minister Hugo de Jonge mogen geloven: landelijke verankering in de regelgeving. Zo werken we stapsgewijs van voorbeeldproject naar opschaling.

Niet altijd vinden we de overheid aan onze zijde. Te vaak komt het voor dat natuurorganisaties zoals Vogelbescherming, de overheid aan eigen beleid of regelgeving moet herinneren. Soms zijn daar zelfs

juridische stappen voor nodig. Vogelbescherming zal er zeker niet voor terugdeinzen. In 2022 wisten we zo onder meer successen te boeken voor ganzen (in Overijssel) en bijvoorbeeld de spieringvisserij op de Waddenzee.

Waar we de afgelopen coronajaren explosieve stijgingen konden melden van mensen die gebruik maakten van alle digitale middelen van Vogelbescherming, inclusief een forse aanwas aan leden, moesten we in 2022 concluderen dat die groei typisch corona-gerelateerd en tijdelijk lijkt: we zien nu een stabilisatie. In 2023 gaat daarom veel van onze aandacht uit naar het op peil houden van onze inkomsten, zeker ook gezien alle prijsstijgingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne.

2022 was ook een jaar dat hoop op verandering bood. De Europese Commissie lanceerde bijvoorbeeld een baanbrekende Natuurherstelwet (waarbij Nederland helaas op de rem staat, maar andere landen gelukkig gas geven). Er kwam ook overeenstemming in de EU over een wet tegen ontbossing, een van de grootste problemen wereldwijd. Vogelbescherming maakte deel uit van een coalitie die met succes campagne voerde om deze wet erdoor te krijgen.

Op de valreep van het jaar kwam er een wereldwijd biodiversiteitsverdrag – met een duidelijke doelstelling: in 2030 moet 30% van het land en de zee beschermd gebied zijn. De weg ernaartoe is nog niet zo duidelijk, maar dat deze stip op de horizon is gezet, is mede de verdienste van onze koepelorganisatie BirdLife International, de grootste natuurorganisatie ter wereld.

Dat zulke nieuwe regels en verdragen hard nodig zijn, werd ook afgelopen jaar weer duidelijk. Het nieuwe rapport van BirdLife International over de State of the World's Birds liet aan duidelijkheid niets te wensen over; één op de acht vogelsoorten wordt wereldwijd bedreigd.

En dan zijn er naast meer gekende bedreigingen – klimaatverandering, intensieve landbouw, ontbossing – ook altijd weer nieuwe ontwikkelingen om bedacht op te zijn. Afgelopen jaar sprong de vogelgriep over van watervogels op veel meer soortgroepen, zoals

In 2030 moet 30% van het land en de zee beschermd gebied zijn.

roofvogels en vooral kustvogels, met als dramatisch dieptepunt de duizenden dode grote sterns in Nederland. Het vraagt – behalve om kennis uitwisselen over de aanpak van een uitbraak en het optimaal geschikt maken/houden van broedplekken – vooral ook om een uiterst kritische blik naar hoe over de hele wereld met dieren wordt omgegaan in de bio-industrie.

We zijn trots op veel van de in 2022 bereikte resultaten – u leest er meer over in het Impactverslag 2022 – maar het méést trots zijn we op wat er is bereikt in Burkina Faso met ons project Birds, Bees & Business. Onder moeilijke omstandigheden (onder andere door corona) werden daar de afgelopen jaren 800.000 bomen beter beschermd, werden er 440.000 aangeplant, kregen 25.000 huishoudens een energiezuinige oven en werden 75.000 mensen getraind in onder meer natuurinclusieve landbouw en natuurherstel.

Samen met vele partners, zowel hier in Nederland als in Burkina Faso zelf, heeft Vogelbescherming een formidabel project neergezet. Het projectgebied ligt ten zuiden van de Sahel. Ook hier overwinteren veel vogels die in Nederland en West-Europa broeden, zoals de bonte vliegenvanger, de grasmus en de fitis. We zetten nu alles op alles om Birds, Bees & Business te continueren en uit te breiden. Eerder al trokken onze activiteiten in deze regio de aandacht van de Great Green Wall-organisatie, die de opgedane kennis over vogel- en natuurinclusief landschapsherstel in allerlei landen gaat inzetten om daarmee ook verwoestijning tegen te gaan. Zo krijgen onze activiteiten langs de vogeltrekroutes tussen Europa en Afrika een nog grotere impact.

Floris Italianer,
Directeur-bestuurder a.i.

Zeist, mei 2023

MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN

2.

GELE KWIKSTAART

2. MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN

Missie

Vogelbescherming Nederland komt op voor in het wild levende vogels en hun leefgebieden. In Nederland en wereldwijd. Samen met mensen die bescherming van vogels en natuur belangrijk vinden. Zo dragen we bij aan het behoud van de natuur en aan een leefbare wereld.

Visie

Vogelbescherming wil een wereld met een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur, waar mensen van genieten en zich voor inzetten.

Belangrijkste doelstellingen

Vogelbescherming werkt op basis van vijfjarenplannen. Het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025 (SMP) - waarvan op onze website een samenvatting staat Strategie | Vogelbescherming- beschrijft onze doelstellingen voor de vigerende periode. Hier volstaan we met onze belangrijkste doelen:

- Meer kerngebieden van voldoende omvang voor akker- en weidevogels;
- Een verbetering van de basiskwaliteit van de natuur buiten natuurgebieden in Nederland (Basiskwaliteit Natuur);
- Vitalere vogelpopulaties en leefgebieden in kust- en intergetijdengebieden;
- Meer voedsel en veiligheid voor vogels in het IJsselmeergebied;
- Natuurinclusief bouwen en beleid voor urbane biodiversiteit is de norm in het stedelijk gebied;
- Een betere bescherming van de trekroutes van vogels, vooral langs trekroute waaraan ook Nederland ligt en een betere bescherming van vogels en natuur op de Dutch Caribbean.

3.

**BELANGRIJKSTE RISICO'S
EN ONZEKERHEDEN**

3. BELANGRIJKSTE RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

In deze paragraaf belichten we de belangrijkste risico's en onzekerheden als het gaat om Vogelbescherming als organisatie. In 'vooraf' en in hoofdstuk 4 'doelrealisatie' staan de belangrijkste risico's en onzekerheden rondom de doelstellingen van Vogelbescherming.

Organisatie

Vogelbescherming beheert met behulp van een risico-instrument op gestructureerde wijze de belangrijkste risico's. Door al in een vroeg stadium na te denken over mogelijke risico's kunnen we ervoor zorgen dat het risico geen realiteit wordt, of kunnen we eventuele ernstige gevolgen beperken. Het dossier wordt actueel gehouden door het hoofd Bedrijfsvoering en de verenigingssecretaris. Deze adviseren de directeur-bestuurder en het MT gevraagd en ongevraagd over risico's.

Risicodossier

Het risicodossier is opgebouwd volgens het 'impact = kans x effect-uitgangspunt'. Het bevat alle geïnventariseerde risico's en bestaat uit de volgende componenten:

- Oorzaak en gevolg risicofactoren.
- Omschrijving risico.
- Risicocategorie (financieel, kwaliteit/reputatie, organisatie, continuïteit, personeel).
- Kans.
- Impact.
- Tolerantie (mate van acceptatie).
- Huidige (preventieve) maatregelen.
- Aanvullende maatregelen.

Voornaamste risico's

Strategische risico's / kwaliteit / reputatie

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Imagoschade als gevolg van een incident. Dit kan van alles zijn, van een meningsverschil over een nalatenschap, interne fraude, ondeugdelijke wetenschappelijke onderbouwing, tot een vertrouwensbreuk tussen Raad van Toezicht en Bestuur. Het is niet altijd mogelijk om deze incidenten te voorkomen, daarom is het goed om naast preventieve maatregelen er ook voor te zorgen dat adequaat opgetreden kan worden in geval van een incident. De verwachte impact van imagoschade voor goededoelenorganisaties is zeer groot en de risicobereidheid op dit gebied van imagoschade is dan ook laag.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgvuldige selectie externe partijen aan de hand van vastgestelde criteria. • Richtlijn Fraude. • Interne beheersing op orde. • Relevante verzekeringen afgesloten. • Zorgvuldig personeelsbeleid. • Goed contact met stakeholders. • Goede afstemming met notaris en nabestaanden. • Bevoegdheden verschillende interne organen goed vastgelegd in statuten en reglementen.

Operationele risico's / continuïteit

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Dit betreft omstandigheden waardoor de continuïteit van de organisatie in gevaar kan komen. Hierbij valt te denken aan het afbranden van het kantoorpand, maar ook aan problemen met het relatiebeheersysteem, een cyberaanval of een crash van de ledendatabase. De te verwachten impact hiervan op de continuïteit van de organisatie varieert van gemiddeld tot zeer groot (crash ledendatabase, cyberaanval). De risicobereidheid is beperkt.	<ul style="list-style-type: none"> • Actuele back-ups. • Periodieke brandweeroefeningen. • Periodieke brandweerinspectie. • Mogelijkheid tot thuiswerken. • Contract voor support en onderhoudrelatiebeheersysteem. • Contractuele afspraken over back-up en recovery database. • Real time vulnerability scans. • Calamiteitentest uitgevoerd. • Werken in de cloud (met uitzondering van onze database). • Uitvoering periodieke penetratie- en hacktesten in 2023.

Financiële risico's

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Wegvallen van grote bron van inkomsten, zoals de Nationale Postcode Loterij, grote terugloop in leden, of minder inkomsten uit nalatenschappen dan in de begroting is opgenomen. De impact die dit met zich mee kan brengen varieert van gemiddeld tot zeer groot. De mate van beïnvloeding varieert. De risicobereidheid is beperkt.	<ul style="list-style-type: none"> • Goed contact onderhouden met leden en andere stakeholders. • Conservatief begrotingsbeleid: niet-toegezegde inkomsten uit subsidies worden niet begroot, voor periodieke baten als nalatenschappen wordt begroot op ervaringscijfers. • Begroting monitoren met tussentijdse rapportages, waardoor tussentijdse bijsturing mogelijk is. • Bij tekort inzet continuïteitsreserve en adequaat vermogens- en beleggingsbeleid. • Up-to-date financiële administratie ten aanzien van opbrengsten en verplichtingen.

Compliance risico's

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Niet voldoen aan wet- en regelgeving. Het gaat om privacywetgeving, specifieke regelgeving voor een goededoelenorganisatie (ANBI, CBF-erkenning-regeling), algemene fiscale, personele regelgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustzijn bij medewerkers en management dat we geen risico's aanvaarden; altijd voldoen aan wet- en regelgeving. • Scholing medewerkers op de verschillende wetgevingsgebieden. • Monitoren bevindingen accountant op het gebied van interne beheersing.

Proces van risicomanagement

Bij elk bestuursbesluit wordt vastgesteld wat de mogelijke risico's zijn die hieraan verbonden zijn. Het risicodossier wordt jaarlijks besproken in het MT. Daaruit volgen indien nodig maatregelen en wordt er bekeken of risico's moeten worden toegevoegd of kunnen worden geschrapt. De Auditcommissie van de Raad van Toezicht bespreekt het risicodossier jaarlijks met de directeur-bestuurder en wordt op de hoogte gebracht als tussentijdse nieuwe en grote risico's zich voordoen. De Auditcommissie deelt bevindingen met de gehele Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft een controlerende en adviserende functie.

De volgende algemene beheersinstrumenten met betrekking tot risicobeheersing en interne controle zijn operationeel:

- Periodieke financiële rapportages (m.i.v. 2022 maandelijks).
- Periodieke voortgangsrapportage (per kwartaal).
- Bevoegdhedenregeling voor het aangaan van betalingen en verplichtingen.
- Periodieke bespreking van bevindingen naar aanleiding van de rapportages van de Auditcommissie.
- Aandacht voor opvolgen aanbevelingen accountant op management- en bestuursniveau
- Gedragscode Goede Doelen Nederland.
- Strategisch Meerjarenplan.
- Alle projectplannen bevatten een risicoparagraaf.
- AO is in aanzet beschreven in Handboek AO/IB (Administratieve Organisatie en Interne Beheersing).
- Richtlijn fraude.
- Risicodossier.

4

DOELREALISATIE 2022

4. DOELREALISATIE 2022

Vogelbescherming werkt volgens een Strategisch Meerjarenplan tot 2025. Hier enkele hoofdlijnen hoe we onze doelen voor vogels en natuur weten te bereiken. Een uitgebreider verslag is te vinden in *Een jaar Vogelbescherming, Impactverslag 2022*. Een financiële terugblik is te vinden in de Jaarrekening.

Vogelbescherming maakt deel uit van BirdLife International, wereldwijd de grootste natuurorganisatie, actief in 117 landen. [De impact en doelrealisatie van BirdLife is hier te lezen.](#)

Landelijk gebied

Doelen t/m 2025

- 5.000 ha extra bloemrijke weides in 10 kerngebieden voor weidevogels. De trend in deze gebieden is stabiel of positief.
- 1.000 ha extra rijke akkers (10 nieuwe kerngebieden).

Gerealiseerd in 2022

- Kabinet trekt mede door lobby natuurorganisaties fors extra geld uit om stikstofcrisis op te lossen (25 miljard) en een omslag naar natuurinclusieve landbouw te bewerkstelligen (>300 miljoen). Indien het geld juist en voldoende snel wordt ingezet, kan er voldoende leefgebied met bloemrijke weides voor weidevogels worden gecreëerd.
- Start uitvoering Aanvalsplan Grutto waardoor meer geschikt leefgebied gecreëerd kan worden.
- Basiskwaliteit Natuur is als begrip geland bij kabinet, andere overheden en natuurorganisaties.
- Kerngebieden voor akkervogels in Nederland zijn gedefinieerd.

Verwachting

Het nieuwe Europese landbouwbeleid en de Nederlandse vertaling daarvan gaan lang niet ver genoeg met groene ambities, al zijn er meer aanknopingspunten dan voorheen. Gezien de maatschappelijke urgentie is er volop kans dat de transitie naar een natuurlijker landbouw in Nederland desondanks toch vorm krijgt. Heel belangrijk zal de regionale uitwerking worden van de stikstofplannen, waarbij Vogelbescherming blijft benadrukken dat het niet alleen om stikstof moet gaan, maar zeker ook over waterpeil, gif en mest én de noodzaak voor zogenaamde ketenpartijen om mee te gaan betalen aan de landbouwtransitie. Belangrijk hierbij is dat de provincies en het kabinet de landbouwtransitie niet verder gaan vertragen.

Natuur

Doelen t/m 2025

- De populaties en leefgebieden van de kust- en intergetijdengebieden zijn vitaler geworden.
- Langs de hele kust is er minder verstoring en is 25% van de nieuwe bufferzones vogelvriendelijk (tussen natuur-landbouw en tussen zoet-zout).
- In het Waddengebied zijn er op 27 plekken, en in de Zuidwestelijke Delta op 5 plekken, de kwantiteit en/of kwaliteit van vogelleefgebieden toegenomen.
- In het Waddengebied zijn 5 hoogwatervluchtplaatsen aangelegd.
- In de zoete wateren neemt voor visetende watervogels het areaal van oeverzones met grotere voedselbeschikbaarheid toe, net als meer predatievrije nestgelegenheden.
- In het IJsselmeergebied zijn twee gebieden opnieuw ingericht zodat watervogels, weidevogels en rietvogels hiervan zullen profiteren.

Gerealiseerd in 2022

- Op initiatief van Vogelbescherming is het Actieplan Deltanatuur Zuidwestelijke Delta 2050 opgesteld waaraan vele betrokken overheden zich hebben gecommitteerd.
- Eerste fase programma Wij&Wadvogels afgerond waarin op acht locaties hoogwatervluchtplaatsen werden verbeterd en de pilot 'dynamisch zoneren' in Westhoek is afgerond, opgezet om verstoring tegen te gaan.
- Stuurgroep Holwerd aan Zee kiest voor een natuurvariant van het plan.
- Rechtszaak rondom spieringvisserij in het Waddengebied gewonnen. Spiering is voer voor vele visetende vogelsoorten, zoals sterns.
- Project Meer IJsselmeer kreeg een doorstart in samenwerking met onder meer de betrokken provincies. >

Verwachting

In Nederland wordt steeds vaker integraal naar de ruimtelijke ordeningsopgave gekeken. Daarin kunnen natuurdoelen dan worden meegenomen. Ook kan verbetering van de natuurkwaliteit en biodiversiteit vaker meeliften op alle aandacht voor de klimaatcrisis. Als het ons lukt om draagvlak in de regio te organiseren, dan is het mogelijk om meer natuurlijke bufferzones te creëren rondom het IJsselmeer. Naast deze kansen zijn er ook risico's: er zijn véél opgaven op het gebied van ruimtelijke ordening in Nederland, waardoor natuur het onderspit kan delven.

In het Waddengebied en andere topgebieden zijn er nog steeds veel (en deels nieuwe) bedreigingen, ondanks dat het vaak op papier goed is geregeld. Belangrijk voor Vogelbescherming wordt de toekenning van de fondsen voor het vervolg van Wij&Wadvogels.

Stedelijk gebied

Doelen t/m 2025

- Tuineigenaren vinden vogelvriendelijke tuinen belangrijk.
- Natuurinclusief bouwen wordt opgenomen in regelgeving.
- Aandacht voor natuur en vogels in gemeentelijke omgevingsvisies.

Gerealiseerd in 2022

- Vijfjarig project in Brabant succesvol afgerond met 1800 nieuwe nestvoorzieningen.
- Natuurinclusief bouwen begint meer gemeengoed te worden en er is concreet zicht op landelijke regelgeving.
- Een groeiend aantal mensen heeft een vogelvriendelijke tuin.

Verwachting

De kans op standaardisering van natuurinclusief bouwen is nog nooit zo groot geweest, waarbij de noodzakelijke groene buitenruimte daar mogelijk op kan meeliften, dan wel op maatregelen voor klimaatadaptie in het stedelijk gebied. Een risico is dat onder druk van woningnood en stijgende prijzen toezeggingen niet veel waard blijken.

Internationaal

Doelen t/m 2025

- De natuurlijke vegetatie in 10 'key biodiversity areas' voor landvogels in West-Afrika is hersteld.
- De kustgebieden in de Saloum, de Senegal-rivierdelta in Mauritanië en Senegal, de Bijagós in Guinee-Bissau en twee kustgebieden in Marokko zijn hersteld.

Gerealiseerd in 2022

- Project Birds, Bees & Business succesvol afgerond, met steeds meer weerklink bij het Great Green Wall Initiative voor de resultaten van dit project.
- De komende paar jaar wordt duidelijk of we met financiering van een klimaatfonds onze activiteiten in West-Afrika kunnen opschalen.
- Afrikaanse BirdLife Partners profiteren van ons small grants-fonds, waardoor zij ook andere financiering kunnen aantrekken (o.a. in Senegal en Zuid-Afrika).

Verwachting

We zien goede kansen voor een succesvol vervolg van onze internationale activiteiten, maar voor de realisatie van onze doelen zijn we sterk afhankelijk van toekenning van fondsen en andere deelnemende partijen. Onze inspanningen in Burkina Faso staan onder druk vanwege de veiligheidssituatie aldaar.

Activeren samenleving

Doelen t/m 2025

- Natuur/biodiversiteit klimt naar de top-5 van urgente onderwerpen in de samenleving.
- Vogelvriendelijke producten hebben een zichtbare positie in het schap, hogere verkoop.
- Een groeiend aantal mensen spreekt politiek en bedrijfsleven aan op verantwoordelijkheid voor vogels en natuur.
- Een groeiend aantal mensen steunt Vogelbescherming met geld (150.000 met gemiddeld 42,50 euro) en tijd.
- Meer mensen kennen handelingsperspectieven en doen mee met 'vogels beschermen'.

Gerealiseerd in 2022

- We weten nog niet of natuur/biodiversiteit klimt naar de top-5 van urgente onderwerpen in de samenleving. Onderzoek volgt.
- Zuivelmerken die rekening houden met weidevogels worden steeds meer mainstream, zoals (lokaal) Boeren van Amstel en Weerribben/Zuiver Zuivel. Eind 2022 kwam hier 3 sterren Beter Leven-zuivel bij dat te koop is bij Lidl. Via zuivelwijzer.nl brengt Vogelbescherming verkoopadressen onder de aandacht. Exacte gegevens over verkoopsucces van de verschillende merken bij de verschillende supermarkten heeft Vogelbescherming niet.
- Doelstelling ledenaantal is bereikt met bijna 159.000 betalende leden. Doel rondom gemiddelde bijdrage per lid werd in 2021 en in 2022 gehaald, met respectievelijk 47,58 en 47,20 euro.
- 320.000 nieuwe deelnemers aan diverse online activiteiten gerealiseerd. Start project '80.000 jonge gezinnen bereiken' doorgeschoven naar 2023.
- Aantal politiek geïnteresseerde in de achterban groeit. In 2023 volgt een extra inspanning op dit vlak rondom Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen.

Verwachting

Voor de langere termijn is het essentieel dat Vogelbescherming jongere doelgroepen bereikt. Dat vraagt in de komende periode om extra inspanningen. Om dit te realiseren is het beter kunnen vastleggen van gegevens en het verder meetbaar krijgen van onze doelstellingen voorwaarde. De voorbereidingen voor een organisatiebreed programma dat hieraan gaat bijdragen zijn gestart.

5.

**FINANCIËEL
BELEID**

5. FINANCIËEL BELEID

5.1 Analyse baten en lasten

Het saldo van baten en lasten in 2022 is 2,3 miljoen euro negatief. Dit is 2 miljoen euro lager dan het begrote verlies van 4,3 miljoen euro. Een korte toelichting op de resultaten over 2022:

- De baten van totaal 17,1 miljoen euro liggen aanzienlijk onder de begroting van 20,3 miljoen euro. Opvallende zaken in de baten zijn:
  - De contributies en donaties van 7,5 miljoen euro waren 0,4 miljoen hoger dan begroot. Het ledenaantal was de eerste helft van het jaar hoger dan verwacht. In het tweede halfjaar is het aantal leden met 2,6% gedaald.
  - Met 2,8 miljoen euro waren de baten uit nalatenschappen lager dan de begrote 3 miljoen euro. En 1,6 miljoen euro lager dan in 2021. Ongeveer een derde deel bestond uit één nalatenschap. In totaal zijn er 57 nalatenschappen ontvangen. Vanaf 2022 worden baten uit nalatenschappen gewaardeerd op basis van het kasstelsel.
  - De externe financiering van onze projecten was met 2,9 miljoen euro hoger dan in 2021, toen deze baat 2,5 miljoen euro bedroeg. In de begroting was 6,8 miljoen euro opgenomen. Ten opzichte van de begroting was de opbrengst lager, doordat één deelproject ter waarde van 1,5 miljoen euro in 2023 gerealiseerd gaat worden.
  - De opbrengsten van bedrijven en overige organisaties van 0,8 miljoen euro ligt 0,1 miljoen euro hoger dan begroot. De belangrijkste reden is hogere inkomsten van de webwinkel.
  - De opbrengsten als tegenprestatie van leveringen en diensten is met 0,9 miljoen euro, 0,2 miljoen euro hoger dan begroot, doordat de winkel een hogere omzet heeft gerealiseerd dan verwacht.
- De totale lasten zijn met 19,3 miljoen euro 5,3 miljoen euro lager dan begroot.
  - De uitgaven bij de afdeling Bescherming vielen lager uit. Veel projecten zijn succesvol gerealiseerd, maar een aantal grotere projecten is doorgeschoven naar 2023.
  - Er waren hogere lasten bij beheer en administratie door met name extra ICT-kosten in de afronding van de succesvolle cloudtransitie.
  - Een aantal communicatiecampagnes waren minder omvangrijk, omdat de nadruk werd

gelegd op voorbereidende werkzaamheden voor de komende jaren.

- De financiële baten en lasten zijn 0,1 miljoen euro lager dan begroot, doordat banken langer vasthielden aan het in rekening brengen van een negatieve rente. Voor de resultaatverdeling, zie paragraaf 2.2 van de Jaarrekening.

5.2. Investerings

Investerings in ICT, het pand en inventaris waren met 36 duizend euro in 2022 laag.

Natuurgebieden

De waarden van de ecosysteemdiensten van natuur worden door Vogelbescherming niet op de balans verantwoord. Er zijn vier categorieën van ecosysteemdiensten, namelijk productiediensten, regulerende diensten, culturele diensten en ondersteunende diensten.*

Bij wijze van voorbeeld: bij het project Holwerd aan Zee kunnen we als ecosysteemdiensten onderscheiden dat het kustecosysteem vis produceert als dienst voor de visserij (productiediensten). De waterberging bij Holwerd aan Zee voorkomt overstromingen (regulerende dienst). De natuur van Holwerd aan Zee zorgt voor een prettige natuurlijke omgeving waarin lokale bewoners en toeristen recreëren (culturele dienst). Ondersteunende diensten zijn hierbij bijvoorbeeld bodemvorming of primaire productie.

De waarden van deze ecosysteemdiensten in de natuurgebieden van Vogelbescherming staan momenteel niet in de boeken, maar zijn wel cruciaal voor het inzichtelijk maken van de maatschappelijke meerwaarde van onze werkzaamheden. Een toename van biodiversiteit en veerkrachtige ecosystemen leidt tot een toename van de waarde van de diensten die dat ecosysteem levert en daarmee een toename in de waarde van niet alleen de welvaart, maar ook het welzijn voor alle betrokken belanghebbenden.

En aanhakend op ecosysteemdiensten en de waarden daarvan: de fysieke waarde van land kan worden bepaald op basis van de oppervlakte van het land (bijvoorbeeld bij Holwerd aan Zee) over een boekhoudperiode, volgens het principe natural capital accounting.

De waarde wordt vaak uitgedrukt in de verschillende toevoegingen en verminderingen van landvoorraden

die verband houden met menselijke activiteit en natuurlijke processen. De fysieke waarde neemt niet de socio-economische waarden mee van alle diensten die worden geleverd door de relevante ecosystemen.

5.3 Liquiditeit en solvabiliteit

Vogelbescherming beschikt over een gezonde liquiditeitspositie en is voldoende solvabel. De current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden) is 1,8 (2021: 1,9). Een current ratio hoger dan 1,5 wordt als gezond beschouwd.

De solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen) is 0,51 (2021: 0,56). Dit is een factor hoger dan 0,35 wat Vogelbescherming als minimum aanhoudt. De solvabiliteit is hoog, mede door het aanhouden van een continuïteitsreserve, conform de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland (GDN), om de continuïteit van de werkorganisatie te kunnen waarborgen.

Uit de balans blijkt, dat Vogelbescherming ultimo 2022 beschikt over 27,9 miljoen euro aan liquide middelen. Van een groot deel van deze uitgaven is door derden bepaald waar deze de komende jaren aan uitgegeven moeten worden:

- 3,7 miljoen euro ligt vast in bestemmingsfondsen.
- 13,3 miljoen euro is vooruit ontvangen van financiers, te besteden aan specifieke projecten. Een groot aandeel hierin is het project Holwerd aan Zee met 11,0 miljoen euro. De voorbereidingen voor dit project duren langer dan voorzien, waardoor de donatie van de Nationale Postcode Loterij langer op de balans staat.

5.4 Besteed aan de doelstellingen

In 2022 is 77% van de lasten besteed aan de doelstelling, hetgeen ruim boven de 3-jaars norm van het CBF (70%) ligt. Onze interne norm is 80%; we willen immers zo veel mogelijk aan onze impact besteden. Met 77% liggen we dus 3% onder onze eigen norm. Dit is 2% lager dan in 2021. Gelet op het feit dat enkele grote projecten zijn doorgeschoven naar 2023, zijn we tevreden over de doelbesteding in 2022.

5.5 Besteed aan fondsenwervingen

In totaal bedraagt het 'percentage kosten fondsenwerving' 13% van de totale baten uit fondsenwerving, hetgeen hoger is dan de 12% in 2021. Ondanks dat de tot 2017 door het Centraal Bureau Fondsenwerving gehanteerde norm van 25% maximale kosten is afgeschaft, blijft Vogelbescherming scherp toezien op de verhouding tussen de wervingskosten en de inkomsten uit werving. In paragraaf 2.7.9 van de Jaarrekening wordt de besteding nader toegelicht.

Fondsenwervende acties gaan altijd samen met het verstrekken van voorlichting over de desbetreffende fondsenwerving. De kosten voor ledenwerving en -binding beogen een grotere betrokkenheid bij de missie van Vogelbescherming te krijgen. De kosten voor fondsenwervende acties, ledenwerving en -binding worden voor 75% toegerekend aan de kosten eigen fondsenwerving. Via mailingacties aan de leden worden de fondsen geworven. Aan de besteding ligt een projectplan ten grondslag en de binnenkomende gelden worden in een bestemmingsfonds opgenomen. Het beleid is erop gericht de besteding binnen drie jaar na het jaar van ontvangst te hebben afgerond. De opbouw van de bestemmingsfondsen is te vinden in paragraaf 2.5.7 van de Jaarrekening.

5.6 Besteed aan beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie bedragen 12% van de totale lasten, wat 2% hoger is dan in 2021. De reden voor overschrijding van onze interne norm van 10% is een relatief lagere besteding aan de doelstelling als gevolg van het doorschuiven van enkele grote projecten. Het aandeel kostenbeheer en administratie betreft voor het merendeel vaste kosten.

Voor een blijvende gezonde balans in de organisatie is het van belang om de bestedingen aan de doelstelling op een hoog niveau te houden. In 2023 lopen de afschrijvingen in verband met de in 2018 gedane ICT-investeringen in het CRM-systeem af. De afschrijvingen hiervan bedragen ongeveer 200.000 euro per jaar. We verwachten vanaf 2024 nieuwe investeringen in een CRM-systeem te moeten doen. Deze kosten blijven naar verwachting relatief hoog.

* Bron TEEB (The Economics of Ecosystem and Biodiversity), een wereldwijd initiatief voor het waarderen van ecosysteemdiensten, zie teebweb.org

5.7 Omvang en functie van reserves en fondsen

Voor de opbouw van de reserves en fondsen, zie paragraaf 2.5.7 van de jaarrekening.

5.8 Ledenwerving en fondsenwerving

Ledenwerving

Vogels beschermen doe je nooit alleen, alleen met betrokkenheid van velen kunnen we resultaten boeken. Daar werken we aan door te luisteren naar behoeften, interesses en wensen om zo mensen te betrekken bij de bescherming van vogels en natuur. Dan volgt op een zeker moment de vraag of mensen lid willen worden.

Dat is voor ons belangrijk, want om onze vogeldoelen te realiseren, zijn we afhankelijk van deze financiële steun. Het vragen om die steun wordt door nieuwe wet- en regelgeving steeds moeilijker. Daarnaast zien alle goede doelen in Nederland dat jongere generaties zich niet meer vanzelfsprekend verbinden aan een goed doel. Werk aan de winkel dus de komende jaren om de verbinding te blijven vinden, op zoek te gaan naar nieuwe vormen van verbintenis en daarmee ook aan

blijvend financieel draagvlak. Gelukkig waren er tijdens het verslagjaar veel mensen die hun betrokkenheid bij vogels en natuur financieel lieten blijken. Daar zijn we hen zeer erkentelijk voor. We hebben ons ingezet om met leden en potentiële leden in gesprek te komen of te blijven. Veel mensen waardeerden deze inspanningen.

Fondsenwervingsstrategie

Om onze ambities voor het behoud van vogels en natuur waar te maken, is een fondsenwervingsstrategie voor een lange termijn noodzakelijk. Het fundament blijft de steun van onze leden. Dankzij hun jaarlijkse contributie kunnen belangrijke projecten gerealiseerd worden en wordt de basis gelegd voor het werk van Vogelbescherming. Vogelbescherming mikt op diverse bronnen van inkomsten om op onafhankelijke wijze vogels te kunnen blijven beschermen. Naast bijdragen van particulieren en fondsen, ontvangen we ook geld van bedrijven en voor specifieke projecten ook van overheden.

Contributies

Met de opbrengsten uit contributies van de leden kan de Vereniging haar kerntaak vervullen: vogels beschermen. Vogelbescherming mag zich gelukkig prijzen met veel leden die vaak al decennialang lid zijn en bovendien met

meer dan de minimaal gevraagde contributie het werk voor vogels ondersteunen. Hetzelfde kan gezegd worden van de leden die minder lang geleden 'instapten'. De opbrengsten uit contributies lieten in 2022 weer een groei zien. Groei die vooral te danken is aan de ruimhartige (extra) bijdragen van de bestaande achterban. Alsof de leden zich hebben gerealiseerd dat we juist nu moet knokken voor wat belangrijk is en dat vogels een indicator zijn van de kwaliteit van onze eigen leefomgeving.

Extra giften

Vogelbescherming een beroep op haar achterban voor een extra gift voor het uitvoeren van speciale projecten of als er sprake is van een situatie die snel ingrijpen vraagt. In 2022 vroegen we om een bijdrage om het paapje te helpen. Ook vroegen we onze leden om te geven voor meer onderzoek en maatregelen rond de vogelgriep, waar onder meer grote sterns ernstig onder te lijden hadden. Als laatste vroegen we in december een bijdrage voor Birds, Bees & Business, want met een extra gift kunnen we in West-Afrika de biodiversiteit helpen herstellen. In totaal ontvingen wij ruim 17.000 giften van 12.500 mensen, niet alleen voor deze projecten, maar ook via spontane giften. Ook namen veel mensen de moeite voor inzamelingen bij verjaardagen, afscheidsbijeenkomsten en jubilea.

Campagnes en activiteiten

Voor fondsenwerving richten we ons niet alleen op leden, maar ook op andere mensen die interesse tonen in campagnes en activiteiten zoals de Tuinvogeltelling, Beleef de Lente en vogelcursussen. Een eenmalige donatie past veel deelnemers beter dan een lidmaatschap. Fondsenwerving is er steeds meer op gericht om mensen te benaderen op basis van hun specifieke interesses. Met de introductie van doneren via Tikkie is de drempel om te geven nog wat lager. Samen waren deze campagnes en activiteiten goed voor een totaal van 750 giften.

Grote giften

In 2022 ontving Vogelbescherming 164 giften van 1000 euro of meer. Opnieuw een toename ten opzichte van het jaar ervoor, toen we 141 grote giften ontvingen. Het totaalbedrag dat alle 'grote gevers' samen bijdroegen was in 2022 ook weer 15% hoger dan in 2021. Dit jaar ontvingen we een eenmalige gift van een 100.000 euro; andere gevers gingen een periodieke schenking aan voor tienduizenden euro's per jaar. We zijn erg dankbaar voor zo veel betrokkenheid van trouwe én nieuwe grote gevers in een jaar van politieke en economische onzekerheid.

Sommige grote gevers kozen in overleg met Vogelbescherming een specifieke bestemming voor hun bijdrage. Zij steunden een geliefde vogelsoort of een project bij hen in de buurt. Ruim twee derde van de grote giften mochten we naar eigen inzicht besteden. Aan onze oproepen voor het paapje en internationale bescherming werd gehoor gegeven met royale donaties, en zoals gewoonlijk konden de weidevogels rekenen op veel steun.

Periodiek schenken

Het aantal relaties dat zijn betrokkenheid bekrachtigt met een periodieke schenking is met 7% gegroeid naar 2257. Deze mensen verbinden zich met een gemiddeld jaarbedrag van 257 euro voor langere tijd aan het welzijn van vogels.

Nalatenschappen

Veel mensen nemen een gift voor de vogels op in hun testament of benoemen Vogelbescherming tot hun erfgenaam. In 2022 ontving Vogelbescherming 54 nalatenschappen, een aantal dat in lijn is met de aantallen van de afgelopen 15 jaren. Het totale bedrag dat we in 2022 uit nalatenschappen ontvingen was ruim 2,7 miljoen euro. In 2022 trad Vogelbescherming viermaal op als executeur.

We zijn alle gevers dankbaar voor hun grote betrokkenheid en houden hen vol dank in onze herinnering.

Bedrijven

Vogelbescherming is afhankelijk van donaties om haar ambitie voor een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur te realiseren. Dat doen we nooit alleen, maar altijd samen met mensen die hetzelfde doel nastreven. Het is mooi als bedrijven daar ook financieel aan bijdragen.

Al meer dan 25 jaar is CJ WildBird Foods/ Vivara een belangrijke partner van Vogelbescherming. Samen ontwikkelen we hoogwaardige producten voor vogels met ons logo, die overal in Nederland worden verkocht. Zo is Vogelbescherming extra zichtbaar. We willen het iedereen nóg makkelijker maken om tuin of balkon vogelvriendelijk in te richten. Daarom bieden we de juiste producten aan, die met zorg en strenge eisen voor het milieu zijn gemaakt. Ook zorgt CJ WildBird Foods/ Vivara voor de complete afhandeling van de webshop van Vogelbescherming en er wordt samengewerkt in de advisering van overheden en het bedrijfsleven bij het vogelvriendelijk inrichten van gebieden.

We werken samen met bedrijven als Vesteda, Synchron en Ballast Nedam Development aan

Aantal Leden*	1-1-2022	31-12-2022	Erbij	Eraf
Gewoon lid	142.157	142.116	7577	7618
Vaste donateur	2066	2001	12	77
Lid voor het leven	966	941	8	33
65+-lid	7336	6415	0	921
Actielid	3471	2186	7844	9129
Junior lid	2972	2939	483	516
Periodieke schenking	2060	2203	356	213
Totaal	161.028	158.801	16.280	18.507

natuurinclusief bouwen. Zij plaatsen onder meer bij bouw en renovatie gelijk nestkasten voor gierzwaluwen en huismussen. Daarnaast is er aandacht voor (het juiste) groen in de directe omgeving van de huizen en gezamenlijk maken we bewoners bewust van wat ze zelf kunnen doen in hun tuin.

Andere bedrijven waarmee we samenwerken: Stern Groep, Natuurhuisje, Kosmos Uitgevers en KNNV uitgeverij, Kite Optics, Blocbirds, Intratuin en Bekking & Blitz Uitgevers.

Nationale Postcode Loterij

Medio maart 2022 maakte de loterij bekend dat in 2021 ruim 3 miljoen deelnemers met hun inleg maar liefst 331,9 miljoen euro bij elkaar brachten voor het goede doel. Dit bedrag gaat direct naar ruim 175 goede doelen die vanuit hun eigen missie werken aan een betere wereld. Hiermee levert de Nationale Postcode Loterij een impactvolle bijdrage aan een groenere en rechtvaardigere wereld. De Nationale Postcode Loterij is uniek in de wereld als het gaat om het financieel ondersteunen van organisaties die opkomen voor een rechtvaardige en groene wereld.

Sinds 1996 steunt de Nationale Postcode Loterij Vogelbescherming met een jaarlijkse bijdrage van 1,8 miljoen euro. Dat is voor ons een onmisbare bijdrage aan vogel- en natuurbescherming.

Honderdduizenden vrijwilligers zetten zich in voor natuur, landschap en milieu. Allemaal hebben ze hun eigen achtergrond, kennis en motivatie. Maar één ding hebben ze gemeen: ze willen een verschil maken. En dat doen ze. Natuurbescherming kan niet zonder vrijwilligers. Dankzij een extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij van 1,7 miljoen euro realiseren we een groene beweging van vrijwilligers.

Fondsen, stichtingen en overheden

Prins Bernhard Cultuurfonds zegde een bijdrage toe voor 'Basiskwaliteit landschapselementen' een project dat in 2023 van start zal gaan. EMKA stichting steunde een project om de visdiefeilandjes in het Gooimeer te herstellen door opslag te verwijderen, een project dat samen met Staatsbosbeheer wordt uitgevoerd.

Verder werden verschillende projecten mogelijk gemaakt door Ars Donandi + Tringa fonds, de Barbara Eveline Keuning Stichting, Stichting Edwin Bouw Fonds, de Fred Foundation, Stichting Haagvalken, het Jaap van Duijn Vogelfonds, Stichting Otter Fonds en Stichting Texel Vogeleiland, Stichting Zabawas en het Bettie

Wiegman Fonds. Spontane donaties ontvingen we van Stichting ABRI, Stichting Auxilium MarMar, Stichting Doelwijk, Stichting Mazzel, de Pieter de Joode Stichting, Stichting Teuntjeanna en Stichting Thalatta.

Een belangrijke prioriteit in het internationale werk van Vogelbescherming is het beschermen van de Oost-Atlantische trekroute van vogels. Dat doen we samen met onze BirdLife Partners. Voor het succesvolle project Birds, Bees & Business werd een opschalingsplan geschreven en in 2021 ingediend bij de Duitse overheid (IKI fund), helaas werd deze aanvraag begin 2022 afgekeurd. In 2022 zochten we verder naar andere financieringsmogelijkheden, en werd het netwerk voor uitvoering uitgebreid.

Het andere project langs de flyway, een project voor de bescherming van 'stepping sites', kreeg een positieve beoordeling en kan nu ingediend worden met een meer uitgewerkt plan. Het proces tot indiening heeft veel vertraging opgelopen door uitgestelde deadlines door het fonds. We hopen in 2023 het uitgebreide voorstel samen met de partners in te kunnen dienen.

Samen met Natuurpunt, onze BirdLife Partner in België, werkten we in 2022 aan een voorstel voor natuurinclusief bouwen. Een aanvraag voor ondersteuning daarvoor werd namens het samenwerkingsverband ingediend door de Vlaamse overheid bij Interreg Vlaanderen-Nederland. Deze aanvraag is eind 2022 ingediend en we verwachten begin 2023 de uitslag.

Samen met de Poolse BirdLife Partner dienden we in de herfst van 2022 bij het EU LIFE-programma een aanvraag in voor betere bescherming van steltlopers in Noordwest-Europa en een verbeterde samenwerking voor onderzoek (Flywaders). Vogelbescherming richt zich in het projectvoorstel op de wulp, in onder andere Noordwest Overijssel.

Verder hebben we voor het programma Wij & Wadvogels fase II gewerkt aan een aanvraag voor financiering ten behoeve van een reeks essentiële beschermings- en communicatieprojecten in het Waddengebied. Dit programma wordt uitgevoerd door zeven partners, waarbij Vogelbescherming de trekkersrol heeft. Financieringstoezeggingen verwachten we in de eerste helft van 2023 te ontvangen van verschillende overheden en het Waddenfonds.

Winkel, webshop en trade

Begin 2022 kon er alleen op afspraak worden gewinkeld vanwege de pandemie. Gelukkig keerde vanaf februari

alles terug naar het oude vertrouwde, waarbij we onze winkel als de huiskamer van de Vereniging positioneren. Eind 2022 onderging de winkel een kleine facelift waarmee we een warmere uitstraling hebben gecreëerd. Daarnaast bieden we nog meer inspiratie voor vogelvriendelijk tuinieren, is er een wandelroute in de omgeving in de winkel beschikbaar en we hebben nu een digitaal display waarop we de successen van Vogelbescherming kunnen delen, net als de laatste nieuwtjes en campagnes. De uiteindelijke omzet van ruim 1,8 miljoen stemde toch tot volle tevredenheid.

De webshop hebben we uitbesteed aan CJ Wildbird Foods. Daar konden mensen 24/7 vogelproducten aanschaffen. Bijna 500.000 mensen wisten de weg naar de webshop te vinden. De omzet daalde na het grote succes in coronatijd naar bijna 2,4 miljoen euro.

6.

6. GOVERNANCE

6.1 Vereniging

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, meestal ingekort tot Vogelbescherming Nederland of alleen Vogelbescherming, werd opgericht op 1 januari 1899 en zetelt in Zeist.

Vogelbescherming heeft een ANBI-status en is een door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) erkende organisatie. Het CBF beoordeelt het bestuur en beleid van goeddoelenorganisaties, hoe zij geld werven en besteden en daarover verantwoording afleggen. Jaarlijks vindt deze toetsing plaats aan de hand van een zelftoets, en eens in de drie jaar vindt een uitgebreide hertoetsing plaats. In 2019 heeft de uitgebreide hertoetsing plaatsgevonden met een positief resultaat. Voor 2023 staat de volgende hertoetsing gepland. Daarnaast is Vogelbescherming lid van de branchevereniging voor goede doelen: Goede Doelen Nederland.

Vogelbescherming legt in haar Jaarverslag financiële- en beleidsverantwoording af, waarbij zij rekening houdt met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland, de Richtlijn Jaarverslaggeving 650 voor fondsenwervende instellingen (RJ650) en de richtlijnen van het CBF, waarin principes van de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen opgenomen zijn.

Scheiding tussen bestuur, uitvoering en toezicht

Om de verantwoordelijkheid van het besturen en het toezichthouden goed te scheiden, werkt Vogelbescherming volgens een Raad van Toezichtmodel. Het besturen van de Vereniging ligt in handen van het Bestuur (directeur-bestuurder), waarbij voor een aantal in de statuten vastgelegde onderwerpen voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig is. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de organisatie. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht een adviserende functie. Een Auditcommissie, bestaande uit drie leden van de Raad van Toezicht, adviseert de Raad van Toezicht over de Jaarrekening, begroting, risicobeheersing, het beleggingsbeleid en belangrijke kapitaalinvesteringen van de Vereniging. De Raad van Toezicht en het Bestuur leggen verantwoording af aan de Ledenraad.

Belangenverstrengeling

Er zijn in 2022 geen meldingen geweest van belangenverstrengeling bij de bestuurder, noch van transacties

waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant speelden of spelen die van materiële betekenis zijn voor Vogelbescherming en/of desbetreffende bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant.

6.2 Bestuur

6.2.1 Bestuur en Managementteam

Het Bestuur van Vogelbescherming wordt gevormd door de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder heeft de algemene leiding over de Vereniging en vertegenwoordigt de Vereniging. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering daarvan en laat zich hierin bijstaan door het Managementteam (MT), bestaande uit de afdelingshoofden Bescherming, Bedrijfsvoering en Communicatie. Het Bestuur en MT bespreken drie tot vier keer per maand de inhoudelijke, strategische, organisatorische en operationele onderwerpen. Dit overleg wordt voorgezeten door de directeur-bestuurder.

De directeur-bestuurder vertegenwoordigt Vogelbescherming naar politiek en bestuurders, in overleg en onderhandelingsituaties met overheden en maatschappelijke organisaties. De directeur-bestuurder wordt beloond volgens het bezoldigingsbesluit zoals dat door de Raad van Toezicht is vastgesteld. Dit bezoldigingsbesluit volgt de richtlijn van Goede Doelen Nederland. De feitelijke weergave is opgenomen in de Jaarrekening volgens richtlijnen van het CBF. Vogelbescherming kent geen vaste onkostenvergoeding. Onkosten worden vergoed op basis van gemaakte kosten, voor zover deze vallen onder de diverse regelingen (regeling reis- en verblijfkosten dienstreizen, regeling telefoonkosten, regeling studiekosten en faciliteiten per functiegroep).

Op 18 november 2022 heeft de heer Van Hest in overleg met de Raad van Toezicht zijn functie als directeur-bestuurder neergelegd. De Raad van Toezicht heeft uit zijn midden de heer Brands aangewezen als tijdelijk directeur-bestuurder, waarbij de heer Brands is teruggetreden als lid van de Raad van Toezicht.

6.2.2 Samenstelling Bestuur en Managementteam

Bestuur

Directeur-bestuurder (tijdelijk)

De heer J.F. Brands (vanaf 18 november 2022)

De heer F. van Hest (tot 18 november 2022)
Nevenfunctie(s): Lid klankbordgroep Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving

Managementteam

Hoofd afdeling Bedrijfsvoering

Mevrouw E.J.M. Hondeveld
Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Bescherming

Mevrouw M. Tentij
Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Communicatie

Mevrouw M. Mourits
Nevenfunctie(s): Voorzitter Raad van Toezicht Theater Utrecht

6.3 Ledenraad

6.3.1 Werkwijze

De Ledenraad vertegenwoordigt de leden. De Ledenraad bestaat uit minimaal 35 en maximaal 40 leden. De Ledenraad controleert het beleid van het Bestuur en de Raad van Toezicht. De Ledenraad benoemt de nieuwe leden van de Raad van Toezicht op voordracht van de Raad van Toezicht. De Ledenraad bepaalt mede het beleid van de Vereniging. Dat gebeurt door vaststelling van het vijfjaarlijkse Strategisch Meerjarenplan (SMP). Lidmaatschap van de Ledenraad is onbezoldigd.

In 2022 waren er veertien vacatures, waaronder drie leden die herkiesbaar waren voor een tweede termijn. Deelname aan de Ledenraad is voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid om eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar herkozen te worden. Ledenraadsleden worden door de leden van Vogelbescherming gekozen. De vacatures worden vervuld op basis van het hoogste aantal stemmen. Kandidaten die te weinig stemmen hebben gekregen, wordt gevraagd of zij in portefeuille gehouden mogen worden voor het vervullen van eventueel tussentijds ontstane vacatures. In 2022 zijn op deze wijze twee tussentijdse vacatures vervuld.

De Ledenraad kent een vergadercyclus van vier vergaderingen per jaar. De directeur-bestuurder is bij alle vergaderingen aanwezig. De leden van de Raad van Toezicht worden bij twee vergaderingen uitgenodigd, waarbij de Ledenraad en Raad van Toezicht met elkaar van gedachten kunnen wisselen en de Raad van Toezicht toelichting kan geven over bepaalde genomen besluiten.

In verband met de Covid 19-maatregelen heeft de vergadering van februari digitaal plaatsgevonden, met inachtneming van de daarvoor geldende wettelijke bepalingen. De overige vergaderingen konden gelukkig weer fysiek plaatsvinden.

6.3.2 Verslag Ledenraad in 2022

Jaarrekening 2021

De Ledenraad heeft de Jaarrekening 2021 vastgesteld. Vervolgens heeft de Ledenraad het Bestuur en de Raad van Toezicht decharge verleend voor het gevoerde beleid, respectievelijk toezicht over 2021.

Bestuursverslag 2021

Aan de hand van het Bestuursverslag 2021 heeft de Ledenraad het gevoerde beleid van 2021 besproken.

Jaarplan en begroting 2023

Bespreking van en advisering aan Bestuur en Raad van Toezicht met betrekking tot het jaarplan en begroting over 2023 heeft plaatsgevonden.

Werkwijze Ledenraad en samenwerking Ledenraad, Raad van Toezicht en Bestuur

Belangrijk punt van aandacht in 2022 was stilstaan bij de werkwijze van de Ledenraad en ook de samenwerking tussen de verschillende organen. Doel hierbij was om met meer efficiency en effectiviteit (onder andere door het verminderen van de vergader- en werkdruk voor de organisatie), waarbij ieder orgaan vanuit zijn eigen rol opereert, uiteindelijk voor de bescherming van vogels zoveel mogelijk impact te bereiken. Dit heeft geleid tot het terugbrengen van de vergaderfrequentie van vier naar drie vergaderingen per jaar, waarbij tevens de vergaderingen van de Ledenraad en de Raad van Toezicht meer op elkaar zijn afgestemd. Ook is voorzien in meer contact tussen de Ledenraad en de Raad van Toezicht, onder meer door regelmatig onderling overleg tussen de voorzitters en vicevoorzitters van de Ledenraad en de Raad van Toezicht. Verder is de informatievoorziening aangepast, door middel van een nieuwe rapportagevorm (maandelijks, per kwartaal en halfjaarlijks) en door middel van maandelijkse MT-updates, die zowel met Ledenraad als Raad van Toezicht worden gedeeld.

Wat betreft de rolverdeling is niets concreets gewijzigd. De Ledenraad is als de vertegenwoordiging van de leden het hoogste orgaan van de Vereniging. De Ledenraad oefent de wettelijke rechten van de leden uit, en de bevoegdheden die in de statuten zijn opgenomen.

Door middel van het jaarlijks vaststellen van de Jaarrekening en het verlenen van decharge aan Bestuur en Raad van Toezicht kan je zeggen dat de Ledenraad toezicht houdt op het Bestuur en de Raad van Toezicht. Daarnaast heeft de Ledenraad de mogelijkheid om de Raad van Toezicht, en daardoor indirect ook het Bestuur te benoemen en te ontslaan.

Een andere vorm van toezicht van de Ledenraad is het vaststellen van het SMP. Dit toezicht door de Ledenraad is van een andere orde dan het toezicht dat de raad uitoefent. De Raad van Toezicht heeft namelijk als wettelijke taak (opdracht) om toezicht uit te oefenen op het Bestuur en de gehele organisatie en het Bestuur met raad terzijde te staan. De Raad van Toezicht zit daartoe dichterbij het Bestuur en de organisatie dan de Ledenraad. Aan deze rolverdeling is niets veranderd.

Wel is afgesproken om meer invulling te geven aan de klankbordrol van de Ledenraad door de Ledenraad meer als co-maker inhoudelijk te betrekken bij de belangrijke beleidsdossiers van Vogelbescherming op een dusdanig moment dat dit nog invloed kan hebben op besluitvorming. De Ledenraad zal in die rol vraagstukken bespreken die door het bureau worden voorgelegd.

Verder zijn de aandachtsvelden van commissies aangepast, zodat deze beter aansluiten bij de actualiteit. De vier vaste commissies van de Ledenraad zijn: Commissie Bescherming, Commissie Externe positie, Commissie Samenleving en achterban, Commissie Impact en financiën (tevens kascontrolecommissie). Naar aanleiding van deze wijziging, is ook de indeling van de commissies herzien. Ieder lid van de Ledenraad wordt geacht zitting te nemen in een van deze commissies.

Voortgangsrapportages en actuele zaken

De Ledenraad wordt periodiek op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen de Vereniging en krijgt bij elke vergadering een overzicht van actuele beleidskeuzes.

Presentaties door het bureau

Door middel van presentaties wordt de Ledenraad bijgepraat over onderwerpen waar Vogelbescherming zich mee bezighoudt. Tijdens het verslagjaar stonden presentaties op de agenda over Basiskwaliteit Natuur en de gevolgen van het regeerakkoord. Daarnaast is in interactieve sessies de positionering van de Vereniging aan de orde gekomen en ook de aanpak van de stikstofproblematiek en een mogelijke doorbraak in de achteruitgang van het landelijk gebied in Nederland.

Verkiezing vicevoorzitter Ledenraad

De Ledenraad kiest uit zijn midden zelf een voorzitter en een vicevoorzitter. In de vergadering van november is de heer Beijaert herkozen als vicevoorzitter voor een periode van twee jaar.

Een greep uit de overige onderwerpen die in 2022 aan de orde zijn geweest:

- Terugkoppeling Ledenraadscommissies
- Benoeming lid Raad van Toezicht
- Terugkoppeling zelfevaluatie Raad van Toezicht
- Contributieverhoging 2022
- Standpunten

6.3.3 Ledenraadsleden

Eind 2022 bedroeg het aantal ledenraadsleden veertig. Een overzicht van de ledenraadsleden per 31 december 2022:

Commissie Bescherming (11)

Ko Katsman (voorzitter) (2024 - einde 2e termijn)
 Betty van Leeuwen (2024 - einde 2e termijn)
 Jaap van den Andel (2025 - einde 2e termijn)
 Paul Schaap (2025 - einde 2e termijn)
 Johan Mooij (2025 - einde 2e termijn)
 Marije Hulshof (2025 - einde 1e termijn)
 Arda van der Lee (2024 - einde 1e termijn)
 Machiel Bosch (2024 - einde 1e termijn)
 Sibren Zwama (2026 - einde 1e termijn)
 Frank Dijkstra (2026 - einde 1e termijn)
 Hans Westerlaken (2026 - einde 1e termijn)

Commissie Externe positie (9)

Quinten Pellegrum (voorzitter) (2025 - einde 1e termijn)
 Jerker Spits (2026 - einde 2e termijn)
 Tjeerd Burger (2026 - einde 2e termijn)
 Annemarie Schouw (2024 - einde 1e termijn)
 Lianne Snippe (2024 - einde 1e termijn)
 Boris Everwijn (2024 - einde 1e termijn)
 Raoul Beunen (2025 - einde 1e termijn)
 Mara de Groot (2026 - einde 1e termijn)
 Katrien Prak (2023 - einde 1e termijn)

Commissie Samenleving en achterban (12)

Niels Gilissen (voorzitter) (2025 - einde 2e termijn)
 Fred van Sprang (2024 - einde 2e termijn)
 Roy Beijaert (2023 - einde 1e termijn)
 Marcel Ligthart (2025 - einde 2e termijn)
 Ruud Kraan (2023 - einde 1e termijn)
 Romeo Tuinman (2024 - einde 1e termijn)
 Jaap Graveland (2025 - einde 1e termijn)
 Wieneke Buurman (2025 - einde 1e termijn)

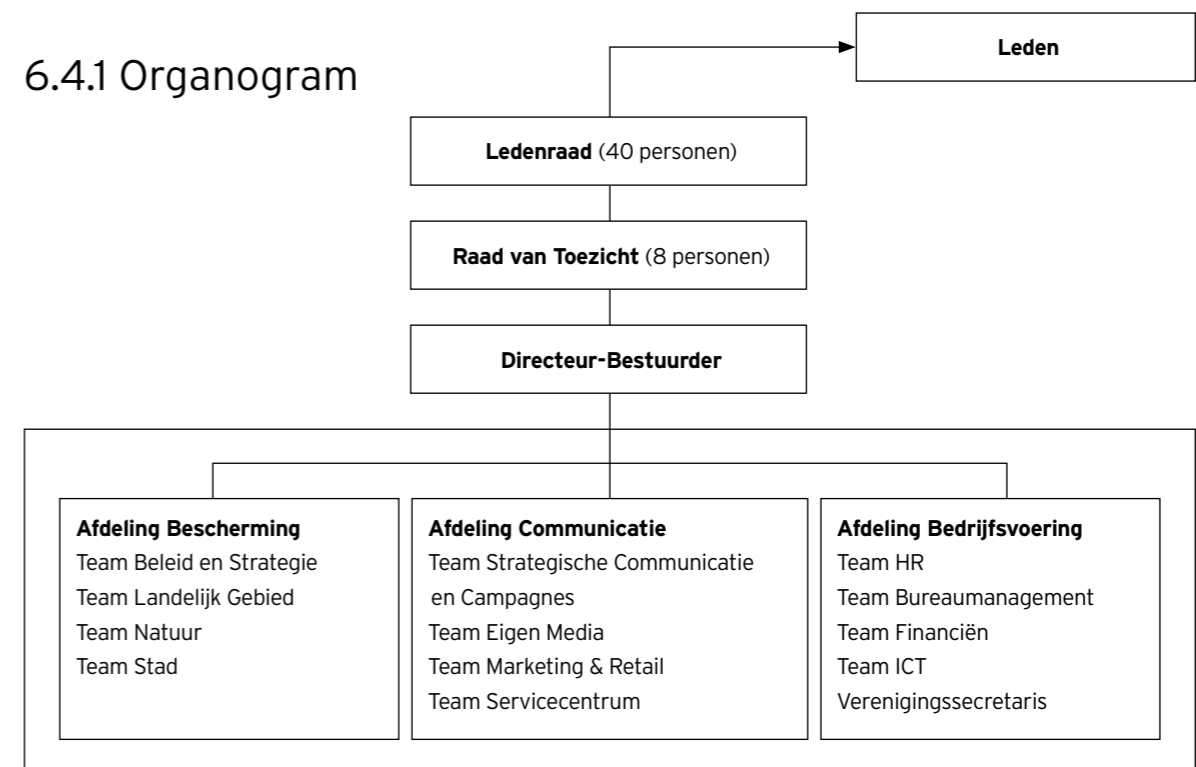
Ard Wagenaar (2026 - einde 1e termijn)
 David Simon (2026 - einde 1e termijn)
 Maaïke Visser (2026 - einde 1e termijn)
 Monique Hoffenaar (2026 - einde 1e termijn)
 Mevrouw M. Neekilappillai (2021 gekozen 1e termijn)
 De heer Q. Pellegrom (2021 gekozen 1e termijn)
 Mevrouw A. Schouw

Commissie Impact en Financiën (8)

Antoinette Jans (voorzitter) (2026 - einde 1e termijn)
 Peter Leyenaar (2024 - einde 2e termijn)
 Wouter Rohde (2026 - einde 2e termijn)
 Eric Bouwmeester (2025 - einde 2e termijn)
 Vera Bastiaans (2023 - einde 1e termijn)
 Tom de Boer (2023 - einde 1e termijn)
 Helen Rijkes (2026 - einde 1e termijn)
 Wim Ellenbroek (2026 - einde 1e termijn)

6.4 Bureau

6.4.1 Organogram

6.4.2 Medewerkers

Op 31 december 2022 waren er 104 medewerkers in dienst bij Vogelbescherming (31 december 2021: 99). Daarvan waren er 78 in vaste dienst en 26 in tijdelijke dienst. Daarnaast hadden we drie stagiair(e)s in dienst. 96 van de 104 medewerkers werken parttime.

Op 31 december 2022 bedroeg het aantal fte's 81,4. In 2022 was er één WEP-vrijwilliger. Van de 104 medewerkers waren er op 31 december 2022 60 vrouw en 44 man. De gemiddelde leeftijd was in 2022 46 jaar.

De uitstroom bestond uit 17 mensen (11,8 fte) dit is inclusief 3 stagiair(e)s (2,4 fte). De instroom bestond uit 23 mensen (15,7 fte), waarvan 3 stagiair(e)s (2,8 fte).

Het ziekteverzuim bedroeg in 2022 8,09% (2021: 4,6%). De stijging kan gedeeltelijk worden toegeschreven aan medewerkers met (long)covid.

Een nadere analyse van het verzuim en een plan van aanpak op maat krijgen in 2023 vorm.

Medewerkerperceptieonderzoek

In 2022 heeft Vogelbescherming wederom een medewerkerperceptieonderzoek gehouden onder al haar medewerkers. Dit leverde een positief, maar wel iets gedaald beeld op met een algehele waardering van 7,2. In 2022 hebben we in werkgroepen gewerkt aan thema's die ontwikkeling behoeven. In 2023 volgt een nadere analyse en worden de aanbevelingen van de werkgroepen in uitvoering gebracht.

Inzetbaarheidsbudget

In het kader van levensfasebewust personeelsbeleid is een inzetbaarheidsbudget ter beschikking gesteld aan alle medewerkers. Dit bestaat uit een tijldeel en een gelddeel. Het gelddeel is een netto vergoeding die wordt gefinancierd vanuit de werkkostenregeling en bedroeg tijdens het verslagjaar 350 euro op basis van een fulltime dienstverband per medewerker.

Veiligheid en integriteit

Vogelbescherming beschikt over de volgende personele codes voor veiligheid en integriteit:

- Gedragscode privacy en informatieveiligheid
- Gedragscode integriteit
- Regeling vertrouwenspersoon
- Meldprocedure
- Onderzoeksprotocol

Meldpunt Integriteit

Elk jaar maken we stappen om de veiligheid en integriteit binnen Vogelbescherming beter te waarborgen.

In 2022 hebben we een Meldpunt Integriteit in het leven geroepen waar medewerkers, vrijwilligers en derden terecht kunnen om een melding te maken.

Hierbij hebben we een duidelijke meldprocedure inclusief overzichtelijke leaflet voor medewerkers gemaakt, zodat zij weten waar ze terecht kunnen en wat er met hun melding gebeurt. Daarnaast breidt Vogelbescherming het aantal vertrouwenspersonen uit. Zij kunnen door medewerkers worden geraadpleegd om ongewenste omgangsvormen en integriteitsissues te bespreken.

In 2022 zijn er geen meldingen geweest.

6.4.3 OR

De ondernemingsraad (OR) kwam in 2022 vijf keer bijeen met de directeur-bestuurder. Vanwege het vertrek van de directeur-bestuurder heeft de OR meerdere keren met (een delegatie van) de Raad van Toezicht gesproken. De OR heeft verder diverse eigen overleggen gehad in kleinere en grotere gezelschappen. De OR is betrokken bij de ontwikkeling van beleid, zoals het integriteitsbeleid, arbeidsvoorwaarden en beleid gericht op duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

6.4.4 Privacy en informatieveiligheid

In 2022 heeft zich één klein datalek voorgedaan dat niet gemeld hoefde te worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Een medewerker is ingewerkt om per 1-1-2023 de rol van medewerker Privacy over te nemen. Volgens de AVG moet elke organisatie beschikken over een aantal documenten waarin bijvoorbeeld beschreven is met welk doel persoonsgegevens worden verzameld en gebruikt. Afgelopen jaar zijn deze documenten geactualiseerd en door het MT opnieuw bekrachtigd.

6.4.5 Vrijwilligers

Betrokkenen bij onze missie kunnen als vrijwilliger meehelpen met het beschermen van vogels. Vogelbescherming biedt daarvoor een reeks aan mogelijkheden: van excursies leiden tot deelname aan onze Raad van Toezicht en Ledenraad, promotionele activiteiten, deskundige verkoop in de winkel en het monitoren van wetlands om zo relevante ontwikkelingen en mogelijke bedreigingen te signaleren en waar mogelijk in te grijpen. Ook is er een hechte groep vrijwilligers die Beleef de Lente mede mogelijk maakt en geven weer anderen tuinadviezen aan particulieren en lobbyen ze in het stedelijk gebied voor meer stadsnatuur en ruimte voor vogels.

Elke vrijwilligersgroep heeft een eigen contactpersoon vanuit Vogelbescherming die zorgt voor de begeleiding. Vogelbescherming vindt het belangrijk dat haar vrijwilligers een goede relatie met de organisatie hebben. Zonder de hulp van vrijwilligers zou Vogelbescherming niet zo'n grote impact kunnen hebben. Een overzicht van de vrijwilligers in 2022*:

Ledenraad	52
Raad van Toezicht	8
Winkel	18
Tuinvolrijwilligers	8
WEP-vrijwilligers	2
Wetlandwachten	104
Tuinvolgelconsulenten	151
Stadsvogeladviseurs	55
Promotievrijwilligers	19
Beleef de lente	138
Excursieleiders	64
Jaarrond tuintelling	10
Sprekers	9
Tijdschriften verspreiden	38
Totaal	678

* Er is een verschil tussen het aantal vrijwilligers en het aantal functies, omdat een aantal vrijwilligers meerdere functies heeft gehad in 2022 (631). Hier is het aantal mensen weergegeven dat in het verslagjaar bij Vogelbescherming een vrijwilligersfunctie had en niet het aantal vrijwilligers op peildatum 31-12-2022, dat aantal bedraagt 570. De Ledenraad telt 40 leden, maar 52 personen maakten er deel van uit in het verslagjaar.

6.4.6 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

In de missie van Vogelbescherming ligt MVO al besloten. Daarnaast werken we ook als organisatie aan verduurzaming, op het gebied van medewerkers, gebouw, voorzieningen en het gebruik van facilitaire middelen.

Eerder is door een werkgroep van medewerkers een nieuwe reeks initiatieven ontwikkeld voor een verdere verbetering van de duurzaamheid binnen Vogel-

bescherming, zowel quick wins als lange termijn mogelijkheden. In eerste instantie zijn quick wins ingevoerd op het gebied van catering en mobiliteit. Aan de hand van een uitgebreide checklist worden verdere keuzes gemaakt voor in toenemende mate circulair werken, bouwkundige aanpassingen en duurzame inzetbaarheid. Door de pandemie van de afgelopen jaren zijn de voorkeuren van medewerkers op dat laatste vlak wezenlijk veranderd.

Verdere verdieping vindt de komende jaren plaats langs de lijn van de aandachtsgebieden uit het Strategisch Meerjarenplan, volgens het volgende schema:

	Binnen de organisatie	Buiten de organisatie
Vanuit sociale principes (MVO)	I Duurzaam HR-beleid waarbij het op alle gebieden gaat om gelijke behandeling van (potentiële) medewerkers, duurzame inzetbaarheid, gezondheid, veiligheid, social return en duurzaam vrijwilligersbeleid. Waar mogelijk sturen op diversiteit.	II Leveranciersbeoordeling op sociale aspecten (bijvoorbeeld social return) en ketenverantwoordelijkheid bij productie in andere landen. Partnerbeoordeling op sociale aspecten.
Vanuit ecologische principes (DO)	III Vlieggreizen, woon-/werk- en zakelijk verkeer, catering, afvalverwerking, gebruik van verbruiks- en gebruiksmiddelen, gebouw, communicatiemiddelen en verpakkingsmaterialen, CO ₂ -neutraliteit.	IV Leveranciersbeoordeling op ecologische en milieu-/klimaataspecten. Partnerbeoordeling op ecologische aspecten.

Ad I) Op het gebied van medewerkersbeleid biedt Vogelbescherming ook ruimte aan stagiair(e)s van velerlei opleidingen om zich bij ons te bekwamen en hebben we werkervaringsplaatsen. Op die manier vergroten we de kansen op de arbeidsmarkt voor betrokkenen.

Ad II) Ons inkoopbeleid kenmerkt zich door de inkoop van producten en diensten met een maximale duurzame

waarde. Naast de prijs wordt de impact op mens en milieu meegewogen bij de aanschaf, net als de wijze waarop onze inkoop kan bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen van Vogelbescherming. Bij nieuwe contracten kijken we naar milieucriteria (bijvoorbeeld energiezuinige apparatuur, transportkosten, verpakkingsmaterialen, schoonmaakmiddelen), dierenwelzijn en 'social return'. We zijn er echter nog niet, we zetten ons in om de uitvoering van het beleid verder te optimaliseren.

COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

7. COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

Vogelbescherming richt zich in haar communicatie tot een reeks doelgroepen. Daarin heeft Vogelbescherming als kennisinstelling en belangenbehartiger veelal een adviserende rol. Die adviezen hebben een brede inhoudelijke range, van complexe juridische vraagstukken rondom de Wet natuurbescherming tot hoe op ideale wijze een nestkast op te hangen, of de tuin vogelvriendelijk in te richten. We bedienen alle stakeholders op maat.

In 'Een jaar Vogelbescherming, Impactverslag 2022' is per thema een toelichting te lezen op hoe wij ons richten op de diverse belanghebbenden. Hier beperken we ons tot een beknopte weergave van welke groepen we bedienen in de samenleving en hoe we dat doen.

1. Brede publiek

Het brede publiek en speciale doelgroepen daarbinnen willen we op aantrekkelijke manieren informeren over én motiveren voor vogels, hun bescherming en wat wij daarvoor doen. Dat doen we onder meer via sociale media, persberichten en campagnes.

2. Supporters (leden, vrijwilligers, online volgers en vrienden)

Deze directe achterban bedienen we over dezelfde onderwerpen als het brede publiek met een breed palet aan communicatiemiddelen, van het gewaardeerde magazine Vogels tot aan de sociale media, een hele reeks aan zeer gewaardeerde digitale nieuwsbrieven en een speciaal extranet voor vrijwilligers.

3. Medewerkers

Medewerkers krijgen informatie tijdens werkoverleggen, bijeenkomsten en via intranet.

4. Professionele doelgroepen

Vogelbescherming behartigt de belangen van vogels. Bij professionele doelgroepen doen we dat zo direct mogelijk via een-op-een contacten, bijeenkomsten, of via op maat gesneden communicatiemiddelen.

5. Financiers

Fondsen, sponsors, overheden, vermogende particulieren en andere gevers benaderen we zo direct mogelijk met verzoeken om steun, uitgaande van hun wensen en mogelijkheden.

VOGELBESCHERMING IN 2023

8

KLEINE ALK

8. VOGELBESCHERMING IN 2023

Hieronder onze voornaamste doelen voor 2023, zoals verwoord in het Jaarplan 2023 van Vogelbescherming. Bij het bereiken van onze doelen volgen we de systematiek van de theory of change. In 2023 evalueren we zowel wát we daarmee hebben bereikt als de gekozen aanpak.

Landelijk gebied

- Lobby voor effectieve overheidsmaatregelen in het landelijk gebied én voor bijdragen van de ketenpartijen aan de financiering van de landbouwtransitie naar een natuurvriendelijkere landbouw.
- Lobby voor het opnemen van de doelen uit het Aanvalsplan Grutto in de relevante gebiedsprocessen van het beoogde Nationaal Programma Landelijk Gebied van het ministerie van LNV.
- Starten pilotprojecten in twee provincies voor de sterk bedreigde veldleeuwerik.

Natuur

- Financiering van het programma Wij&Wadvogels fase II is gerealiseerd, waardoor meer natuurherstel kan gaan plaatsvinden.
- Concrete maatregelen zijn in uitvoering uit het Actieplan Zuidwestelijke Deltanatuur 2050 om vogelpopulaties te helpen.
- Stappen gezet naar verdere aanwijzing Vogelrichtlijngebieden in de Noordzee.
- Verbetering ecologische toestand IJsselmeer via afronding van ons project 'Meer IJsselmeer' en start 'IJsselmeer op peil'.
- Aansporen van de Nederlandse overheid om de regierol te pakken rondom vogelgriep.

Stedelijk gebied

- Handvatten bieden voor een vogelvriendelijke buitenruimte.
- Succesvolle aanvraag Interreg-subsidie voor extra impuls natuurinclusief bouwen.

Internationaal

- Vervolg Birds, Bees & Business, onder meer indienen van een grote fondsaanvraag om het project fors te kunnen opschalen.
- Indienen projecten bij donoren voor natuurherstel in BirdLife-verband samen met het Great Green Wall Initiative.
- Zekerstellen van middelen om kustvogels langs hun gehele flyway te kunnen beschermen.

Activeren samenleving

- Zichtbaar aandacht vragen voor natuur en vogels tijdens de aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen/Waterschapsverkiezingen 2023.
- Bereiken van jonge gezinnen met een aantrekkelijk Vogelbeschermingsaanbod.
- Stabiel houden aantal leden in de sterk veranderde maatschappelijke omstandigheden, groei van de groep geïnteresseerden met 10%.
- Start werken met regionale vrijwilligersteams.

Financieel

De begroting voor 2023 heeft 22,9 miljoen euro aan opbrengsten, 26,7 miljoen euro aan kosten en een overbesteding/verlies van 3,8 miljoen euro. Er is bewust gekozen voor een ambitieuze begroting voor 2023. Daarmee wil Vogelbescherming de impact voor vogels en natuur vergroten. De financiële positie van Vogelbescherming blijft gezond indien de begroting 2023 wordt gerealiseerd.

Ook voor 2023 kunnen bijvoorbeeld het afgeven van vergunningen voor natuurprojecten, of de omvang van nalatenschappen (grote) invloed hebben op de uiteindelijke realisatie van onze doelen en financiële resultaten. De begroting is in de bijlage van de Jaarrekening meegenomen. Vogelbescherming zal naar verwachting verder groeien tot circa 118 medewerkers eind 2023.

**VERSLAG
RAAD VAN TOEZICHT
2022**

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 2022

Terugblikkend op 2022 stelt de Raad van Toezicht dat het voor Vogelbescherming Nederland in meerdere opzichten een intensief jaar is geweest.

1 Bijzonderheden

Op 18 november 2022 vertrok van Floris van Hest na iets meer dan een jaar bij Vogelbescherming als directeur-bestuurder. Dat is in goed overleg gegaan. We kijken terug op een intensieve periode waarin Floris een belangrijke en actieve rol heeft gespeeld om samen met andere groene organisaties de vogels en natuur een stem te geven in de grote maatschappelijke opgave rondom natuurherstel en landbouwtransitie. Daarnaast hebben we samen in deze periode intern verder gebouwd aan een toekomstbestendige organisatie en Vereniging. Vogelbescherming staat daarmee goed voorgesorteerd om een rol van betekenis te blijven spelen.

In 2022 kwam daarnaast een einde aan de eerste termijn van mevrouw Ket als lid van de Raad van Toezicht. Leden van de Raad van Toezicht worden op voordracht van de Raad van Toezicht door de Ledenraad benoemd voor een periode van vier jaar. Aansluitend kunnen zij voor een tweede termijn van vier jaar benoemd worden. De Ledenraad heeft op voordracht van de Raad van Toezicht mevrouw Ket benoemd voor een tweede periode van vier jaar. Mevrouw Ket is ook vicevoorzitter van de Raad van Toezicht.

2 Toezichtsplan Raad van Toezicht

Naar aanleiding van de extern begeleide zelfevaluatie van de Raad van Toezicht in december 2020 is door de Raad het Toezichtsplan 2021-2022 opgesteld. Dit Toezichtsplan dient als leidraad voor het functioneren van de Raad in en buiten de vergaderingen. Het Toezichtsplan is gemaakt met in het achterhoofd de verschillende rollen als Raad van Toezicht: toezicht houden op het functioneren van Vogelbescherming als organisatie; het adviseren over strategie en de realisatie daarvan en als klankbord dienen voor de directeur-bestuurder. Daarnaast fungeert de Raad van Toezicht als werkgever van de directeur-bestuurder.

3 Overige vergaderingen

De Raad van Toezicht kent een reguliere vergadercyclus van zes bijeenkomsten per jaar. De vergaderingen van

de Raad van Toezicht worden voorgezeten door de voorzitter van de Raad van Toezicht, door de vicevoorzitter of door een Raad van Toezicht-lid dat door de vergadering alleen voor die vergadering wordt aangewezen. De vergaderingen worden door de directeur-bestuurder bijgewoond. Voorafgaand aan de vergadering vindt een bespreking zonder de directeur-bestuurder plaats. In verband met de coronamaatregelen hebben de vergaderingen in februari en maart digitaal plaatsgevonden, met inachtneming van de daarvoor geldende wettelijke bepalingen.

Eens per jaar vindt een zogenaamde benen-op-tafel vergadering plaats. In deze vergadering werd stilgestaan bij de gevolgen van de stikstofproblematiek en de transitie van het landelijk gebied.

De belangrijkste onderwerpen die tijdens de overige vergaderingen in 2022 aan de orde zijn gekomen zijn:

Bestuursverslag en jaarrekening 2021

Het Bestuursverslag en de Jaarrekening over 2021 zijn goedgekeurd. De Ledenraad heeft vervolgens de Jaarrekening vastgesteld en het Bestuur heeft het Bestuursverslag vastgesteld.

Jaarplan en begroting 2023

Het Jaarplan (gebaseerd op het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025) en de begroting 2023 zijn goedgekeurd, en vervolgens door het Bestuur vastgesteld.

Managementletter

Uit de managementletter zoals gepresenteerd door de accountant bleek dat een aantal acties benodigd waren. Deze zijn onder auspiciën van de Auditcommissie opgevolgd en afgehandeld door het hoofd Bedrijfsvoering. De Auditcommissie is tevreden over de opvolging van de aanbevelingen. Een aantal actiepunten wordt pas opgepakt met de invoering van het nieuwe ICT-systeem. Voor deze punten zijn aanvullende tijdelijke maatregelen getroffen.

Managementrapportages

De periodieke managementrapportages op het gebied van financiën, personeel en bedrijfsvoering werden besproken.

Risicomanagement

Het risicodossier en de daarvan afgeleide risico-rapportage en heatmaps zijn besproken. Dit geeft

inzicht in belangrijkste risico's voor Vogelbescherming en de getroffen risicobeheersingsmaatregelen.

Ondernemingsraad

Conform art. 24 WOR vindt jaarlijks overleg plaats tussen de ondernemingsraad van Vogelbescherming en een delegatie van de Raad van Toezicht, waarbij de ondernemingsraad (OR) spreekt over belangrijke ontwikkelingen binnen de Vereniging en dan vooral de onderwerpen die het personeel aangaan. Dit gesprek vindt plaats in aanwezigheid van de directeur-bestuurder. Het gesprek is bedoeld om de Raad van Toezicht inzicht te geven in wat er leeft bij medewerkers en voor de OR om eventuele zorgen die bij medewerkers leven met de Raad van Toezicht te delen. Ook kan de Raad van Toezicht de OR adviseren over vraagstukken van algemene aard.

Zelfevaluatie Raad van Toezicht

In februari heeft de zelfevaluatie over 2021 plaatsgevonden, met het Toezichtsplan al uitgangspunt. Al met al was de conclusie dat er een goede start is gemaakt met de uitvoering van de punten uit het Toezichtsplan en dat de Raad van Toezicht functioneert als een goed team in een collegiale sfeer. De in december geplande evaluatie over 2022 is doorgeschoven naar februari 2023, en zal plaatsvinden onder externe begeleiding.

Actuele zaken, stand van zaken van projecten

De Raad van Toezicht wordt in de vergaderingen op de hoogte gebracht van actuele zaken en de stand van zaken van projecten.

Terugkoppeling Auditcommissie

Viermaal per jaar vindt een korte terugkoppeling van de bevindingen door de Auditcommissie aan de Raad van Toezicht plaats. Daarnaast ontvangen de Raadsleden de notulen van de Auditcommissie.

Andere onderwerpen die in 2022 aan de orde zijn geweest:

- Contributieverhoging 2022
- Salarisindexering 2023
- Plan van aanpak bevindingen accountant
- Holwerd aan Zee
- Regeerakkoord/Stikstofbeleid/transitie landelijk gebied
- Midterm review Strategisch Meerjarenplan
- Impact, werken met een theory of change

4 Samenstelling, functies en nevenfuncties

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk ten opzichte van Vogelbescherming en verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd.

Voorzitter

De heer M.J. Herkemij Westerman

Benoemd: december 2020 - Herkiesbaar: december 2024

Functie: CEO EICHHOLTZ Groep

Nevenfuncties:

- Voorzitter Raad van Commissarissen the Plant Lab

Overige leden

De heer B. Eickhout

Benoemd: januari 2019 - Herkiesbaar: januari 2023

Functie: Lid Europees Parlement

Nevenfuncties:

- Lid Programmaraad Rathenau Instituut
- Lid Radboud Alumniboard
- Lid Raad van het Wetenschappelijk Bureau van Groen Links

Mevrouw P. Ket (vicevoorzitter)

Benoemd: juni 2018 - Herkozen: juni 2022 - Einde termijn: juni 2026

Functie: Hoofd afdeling Natuur en Landschap van Vereniging Natuurmonumenten

Nevenfuncties:

- Voorzitter werkveldadviescommissie Bos- en natuurbeheer Hogeschool van Hall Larenstein

Mevrouw J.D. Lemstra (lid Auditcommissie)

Benoemd: mei 2020 - Herkiesbaar: mei 2024

Functie: Head of Program & Change Acceleration, Cap Gemini

Nevenfuncties:

- Mentor in het mentorship programma van Cartier Women's Initiative en bij het INSEAD On Track program
- Bestuurslid Board Companions

De heer E.W. Nieuwstraten

Benoemd: mei 2020 - Herkiesbaar: mei 2024

Functie: Beleidsadviseur Natuur en Water, Provincie Noord-Brabant

Nevenfuncties:

- Voorzitter Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
- Freelance Reisleader bij BirdingBreaks

Mevrouw A. Vromans (voorzitter Audit-commissie)

Benoemd: mei 2021 - Herkiesbaar: mei 2025
 Functie: Supervisor Financial Reporting AFM
 Nevenfuncties: -

Mevrouw E. Wolfs

Benoemd: februari 2020 - Herkiesbaar: februari 2024
 Functie: Managing Partner Wolfs Company
 Nevenfuncties:

- Lid van Bestuur van de stichting Bonaire Wild Bird Rehab
- Voorzitter Bestuur Werkveldadvies voor de Master Environment & Resource Management van de Vrije Universiteit, Instituut voor Milieuvraagstukken

5 Auditcommissie

De Raad van Toezicht kent als vaste commissie de Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en rapporteert aan de gehele raad. Mevrouw Vromans vervult de voorzittersfunctie. De overige twee leden waren mevrouw Lemstra en de heer Brands. De Auditcommissie is belast met het toezichthouden op de financiële gang van zaken binnen de Vereniging in het algemeen. Verder toetst de Auditcommissie de werking van de administratieve organisatie en alle daarin besloten maatregelen van interne controle. Daarnaast besteedt de Auditcommissie aandacht aan de risicobeheersing en het opvolgen van actuele ontwikkelingen in de regelgeving. Tevens spreekt de Auditcommissie met de directeur-bestuurder over het beleggingsbeleid van de Vereniging.

De Auditcommissie vergadert eens per kwartaal, maar kan indien gewenst ook tussentijds een vergadering beleggen. De vergaderingen worden bijgewoond door de directeur-bestuurder en het hoofd Bedrijfsvoering.

De belangrijkste onderwerpen die in 2022 aan de orde zijn geweest:

- Jaarrekening 2021, accountantsverslag 2021 (in aanwezigheid van de accountant)
- Plan van aanpak en opvolging bevindingen accountant
- Jaarplan en begroting 2023
- Risicodossier
- Visie grote risicovolle projecten
- Stand van zaken beleggingen
- ICT
- Managementletter, opdrachtbrief en aandachtspunten controle 2022
- Auditplan Jaarrekening 2022
- Procuratieregeling
- Rapportages financiën en personeel

6 Tot slot

In 2022 wist Vogelbescherming met succes een aantal grote meerjarige programma's af te ronden, zoals op het gebied van natuurinclusief bouwen, de Waddenzee en trekvogels in Burkina Faso. Ook wist de organisatie in het geval van de stikstofcrisis het kabinet op koers te houden, samen met de andere natuurorganisaties. Tegelijk werd ook gewerkt aan een verbetering van de eigen werkwijze en efficiency. De Raad van Toezicht spreekt hierbij grote waardering uit voor de wijze waarop alle medewerkers hieraan hun bijdrage hebben geleverd.

Namens de hele Raad van Toezicht,

Michiel Herkemij

**JAARREKENING
2022**

1. Kengetallen en kerncijfers

De indeling van de Jaarrekening volgt richtlijn 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

(bedragen x € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Aantal leden en donateurs	158.801	161.236	149.868	141.038	141.888
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:					
- aantal	-1.768	11.368	8.830	-850	-495
- %	-1,1%	7,6%	6,3%	-0,6%	-0,3%
Baten					
Baten van particulieren	10.219	11.337	11.502	8.237	9.748
Baten van bedrijven	631	672	632	474	484
Baten van loterijorganisaties	2.277	1.941	6.292	3.638	3.183
Baten van subsidies van overheden	2.898	2.458	1.919	627	1.292
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	11	9	-	7
Baten van andere organisaties zonder winststreven	208	345	125	351	257
Som van de geworven baten	16.233	16.764	20.479	13.327	14.971
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	846	661	506	1.140	852
Overige baten	15	37	25	34	62
Totaal	17.095	17.462	21.010	14.501	15.886
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:	-2%	-17%	45%	-9%	27%
Af: overige baten	15	37	25	34	62
Baten exclusief overige baten	17.080	17.425	20.985	14.467	15.823
<i>Lasten</i>					
Besteed aan doelstelling	14.813	14.165	14.994	10.424	10.701
Kosten in % van de totale lasten	77%	79%	82%	78%	80%
Kosten fondsenwerving (€):					
- kosten eigen fondsenwerving, exclusief winkel	1.724	1.568	1.376	1.177	1.116
- kosten eigen fondsenwerving winkel	149	149	182	187	181
- Wervingskosten subsidies	284	278	252	243	264
Totaal	2.156	1.995	1.810	1.607	1.561
Kosten fondsenwerving (% van de totale baten):					
- kosten eigen fondsenwerving, exclusief winkel	10,1%	9,0%	6,5%	8,1%	7,0%
- kosten eigen fondsenwerving winkel	0,9%	0,9%	0,9%	1,4%	1,2%
- wervingskosten subsidies	1,7%	1,7%	1,2%	1,8%	1,8%
Totaal	13%	12%	9%	11%	10%
Kosten beheer en administratie:					
- bedrag	2.307	1.870	1.545	1.279	1.120
Kosten in % van de totale lasten	12%	10%	8%	10%	8%
Resultaat (totale baten minus totale lasten)	-2.281	-484	2.731	1.411	2.401
Totaal activa	37.123	38.232	39.310	39.069	20.240
Current ratio (vlottende activa/vlottende passiva, min. 1,5)	1,79	1,94	1,89	1,61	3,30
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal, min. 0,35)	0,51	0,56	0,55	0,49	0,79
Factor continuïteitsreserve (min. 0,70 x vaste jaarlasten)	0,71	0,75	0,74	0,74	0,70

2. Jaarrekening 2022

2.1 Balans per 31 december

Na resultaatbestemming (bedragen in €)

		31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA			
Vaste activa:			
Immateriële vaste activa	2.5.1	354.923	576.704
Materiële vaste activa	2.5.2	3.553.699	3.785.415
Financiële vaste activa	2.5.3	984.473	1.053.919
		4.893.095	5.416.038
Vlottende activa:			
Voorraden	2.5.4	457.547	418.949
Vorderingen en overlopende activa	2.5.5	3.927.574	4.725.553
- kortlopende vorderingen			
Liquide middelen*	2.5.6	27.844.574	27.671.363
		32.229.695	32.815.865
Totaal activa		37.122.790	38.231.903
PASSIVA			
Reserves en fondsen	2.5.7		
Reserves		7.500.000	7.500.000
- continuïteitsreserve		7.500.000	7.500.000
Sub.:			
Bestemmingsreserves:			
Bestemmingsreserve voorbereiding Strategisch meerjarenplan		7.773.910	9.368.274
Sub.:		7.773.910	9.368.274
Fondsen		3.712.415	4.398.982
- bestemmingsfondsen			
Totaal reserves en fondsen		18.986.325	21.267.256
Voorzieningen	2.5.8	161.536	40.033
Schulden	2.5.9		
- kortlopende schulden		17.974.929	16.924.614
Totaal passiva		37.122.790	38.231.903

* De hoge liquiditeitspositie is vooral het tijdelijk gevolg van een toekenning van de Nationale Postcode Loterij ad € 15,0 miljoen in 2019 voor het project Holwerd aan Zee. De vooruitontvangen gelden van dit project zijn per balansdatum € 11,0 miljoen. Daarnaast heeft Vogelbescherming in 2022 een bedrag van € 1,7 miljoen van de Nationale Postcode Loterij ontvangen voor het project Groene Vrijwilligersnetwerken. Per balansdatum bedragen deze gelden € 1,6 miljoen. Het saldo van bestemmingsfondsen is € 3,7 miljoen. Dit betreft geormerkt geld dat de komende jaren zal worden uitgegeven. Alleen deze drie vooruitontvangsten zijn al € 16,5 miljoen.

2.2 Staat van baten en lasten

(bedragen in €)

		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Baten				
Baten van particulieren (contributies en donaties)	2.7.1	7.463.137	7.085.000	7.006.812
Baten van particulieren (nalatenschappen)	2.7.1	2.755.816	3.000.000	4.329.549
Baten van bedrijven	2.7.2	631.198	587.000	672.082
Baten van loterijorganisaties	2.7.3	2.276.741	1.950.000	1.940.977
Baten van subsidies van overheden	2.7.4	2.898.077	6.814.000	2.458.414
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	2.7.5	-	-	11.089
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.7.6	208.392	155.000	345.493
Som van de geworven baten		16.233.361	19.591.000	16.764.416
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	2.7.7	846.298	705.000	660.717
Overige baten	2.7.8	15.000	30.000	36.604
Som van de baten		17.094.659	20.326.000	17.461.737
Lasten				
Besteed aan doelstellingen: Bescherming	2.7.9	11.254.906		10.694.840
Activeren van de samenleving		3.557.662		3.469.691
Totaal besteed aan doelstelling		14.812.568		14.164.531
Wervingskosten	2.7.10	2.156.417		1.995.129
Kosten beheer en administratie	2.7.11	2.307.230		1.869.721
Som van de lasten		19.276.215	24.567.433	18.029.381
Saldo voor financiële baten en lasten		-2.181.556	-4.241.433	-567.644
Saldo financiële baten en lasten	2.7.12	-99.375	-30.000	83.316
Saldo van baten en lasten		-2.280.931	-4.271.433	-484.328
Bestemming saldo				
Toevoeging/onttrekking aan:				
- continuïteitsreserve		-	-	778.129
- bestemmingsreserves		-1.594.364		43.245
- bestemmingsfondsen		-686.567		-1.305.702
Totaal		-2.280.931	-	-484.328

2.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen in €)

	2022	2021
Resultaat	-2.280.931	-484.328
Correctieposten:		
- afschrijvingen	525.446	612.143
- mutatie voorzieningen	121.503	-97.089
- koersresultaat effecten	-	-175.075
	646.949	339.979
Mutaties werkkapitaal:		
- voorraden	-38.598	-8.069
- vorderingen	797.979	1.009.248
- schulden	1.050.315	-497.067
	1.809.696	504.112
Kasstroom uit operationele activiteiten:	175.714	359.763
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
- investeringen in immateriële activa	-	-124.081
- investeringen in materiële activa*	-142.814	-122.004
- desinvesteringen materiële activa	70.865	-
- investeringen in financiële activa	-	675.887
	-71.949	429.802
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
- verstrekte langlopende leningen	-12.374	-
- ontvangen aflossingen	81.820	80.320
	69.446	80.320
Mutatie liquide middelen	173.211	869.885
Saldo liquide middelen per 1 januari	27.671.363	26.801.478
Saldo liquide middelen per 31 december	27.844.574	27.671.363
Kasstroom	173.211	869.885

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Het kasstroomoverzicht staat ook bekend als de staat van herkomst en bestedingen.

Afname van een activa post (bijvoorbeeld voorraden) is een herkomst, toename van een activapost (bijvoorbeeld vorderingen en investeringen in activa) is een besteding. Afname van een passivapost is een besteding (bijvoorbeeld schulden).

2.4 Toelichting jaarrekening

2.4.1 Inrichting jaarrekening

De jaarrekening van Vogelbescherming Nederland (Vogelbescherming) is opgesteld conform RJ 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Aan Vogelbescherming is het CBF-keurmerk verleend, bij de laatste hertoetsing is het keurmerk verlengd tot en met 31 december 2025.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn beleidsneutraal afgestemd op de RJ650.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

De waarderingsgrondslagen worden hieronder toegelicht. De bedragen in dit jaarverslag luiden in euro's.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Het afschrijvingspercentage bedraagt 20%.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Verkregen natuurgebieden in het kader van de doelstelling worden gewaardeerd op 0 euro.

De afschrijvingspercentages zijn:

Grond	0%
Gebouwen	3,33%
Verbouwingen	10%
Installaties	10%
Winkelinrichting verbonden met het gebouw	10%
Inventaris en inrichting	20%
Automatiseringsapparatuur	33,33%

Financiële vaste activa

Effecten

De niet-beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere reële waarde.

Leningen

De leningen alsmede de overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraden

De waardering van de voorraden vindt plaats tegen historische verkrijgingsprijzen, waarbij het principe van First In First Out (FIFO) wordt gehanteerd. Hierbij wordt (administratief) verondersteld dat wat het eerst aangekocht wordt, ook het eerst verkocht wordt.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan geheel ter vrije beschikking. Voor mutaties wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht. De liquiditeitspositie kan als gevolg van door derden toegekende en vooraf betaalde projectmiddelen in een boekjaar buitenproportioneel stijgen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen voor verplichtingen die op de balansdatum als waarschijnlijk of als vaststaand worden beschouwd, maar waarvan niet bekend is in welke omvang of wanneer die zullen leiden tot betalingen.

De oorzaak van de voorziening moet voor balansdatum liggen en het bedrag dient redelijk goed in te schatten te zijn.

Nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling is ontvangen, of de rekening en verantwoording (als er geen akte van verdeling is). Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording voor balansdatum is ontvangen, wordt de bate uit de nalatenschap in het verslagjaar verwerkt. De organisatie verwerkt uitbetalingen in de vorm van voorschotten in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen. Nalatenschappen met vruchtgebruik worden gewaardeerd voor 100% van de liquide middelen of WOZ-waarde als de eindsom gegarandeerd is.

Overige activa en passiva

Voor zover in het vorenstaande niet anders is aangegeven, worden activa en passiva gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs. Hierbij wordt op vorderingen en voorraden, indien dit noodzakelijk is, een voorziening in mindering gebracht.

2.4.3 Grondslagen staat van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen van de resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar, met uitzondering van een wijziging bij nalatenschappen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; kosten zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten in natura

De baten in natura worden gewaardeerd op reële waarde, voor zover deze betrouwbaar vastgesteld kunnen worden. Baten in natura die in de goededoelenbranche normaal zijn, worden niet meegenomen in de baten.

Baten en lasten projecten

De verwerking van baten uit subsidie behorende bij projecten vindt in principe plaats in het jaar waarin de baten zijn toegezegd. Echter de baten uit subsidies voor projecten met een looptijd van langer dan 1 jaar worden verantwoord op het moment dat er kosten tegenover staan. Kosten worden in principe onderbouwd met inkoopfacturen, geregistreerde werkuren en indien van toepassing met declaraties van projectpartners. In voorkomende gevallen is de mate van realisatie afhankelijk van het behalen van gedefinieerde mijlpalen in projecten via besluitvorming van stuurgroepen. De nog niet bestede projectgelden worden op de balans gepassiveerd. Baten uit donaties voor projecten worden in het jaar van ontvangst verantwoord en aan het betreffende bestemmingsfonds toegerekend.

Subsidies en donaties

Indien een subsidie of donatie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden overeenkomstig de gestelde voorwaarden, wordt de bate verantwoord naar rato van de geboekte kosten of geboekte verplichtingen. Indien een subsidie of donatie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, wordt de bate verantwoord in het jaar van toekenning.

Bestedingen

De kosten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben.

Vogelbescherming kent verschillende meerjarenprogramma's en financiert meerjarige projecten. De verplichtingen uit hoofde van toezeggingen worden verantwoord in het jaar waarop de toezegging betrekking heeft. Een toekenning voor een meerjarenproject wordt gesplitst in jaarlijkse bedragen die ten laste komen van het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft. De reeds toegezegde bijdragen, die nog niet als last zijn verantwoord, worden toegelicht bij de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

2.4.4 Verbonden partijen

Stichting Bettie Wiegman Fonds is een verbonden partij van Vogelbescherming, aangezien twee medewerkers van Vogelbescherming lid zijn van het bestuur van de Stichting. In 2022 heeft Vogelbescherming geen donaties van het Bettie Wiegman Fonds ontvangen. Stichting Bettie Wiegman Fonds heeft ten doel het stimuleren van onderzoek naar en bescherming van in Nederland en met name in Noord Nederland en in het Waddengebied voorkomende vogels, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen die met het voorstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. Per 1 januari 2023 maakt Vogelbescherming geen deel meer uit van het bestuur. De stichting is per deze datum geen verbonden partij meer.

2.4.5 Grote projecten

Vogelbescherming heeft een aantal belangrijke projecten onder haar hoede. Daarin zijn twee grote projecten te onderscheiden met significante invloed op de cijfers. Onderstaand een toelichting met verwijzing naar de vindplaats in de jaarrekening.

Holwerd aan Zee

Toegekend:	6 maart 2019, looptijd t/m 31 maart 2023
Gefinancierd door:	Nationale Postcode Loterij (NPL), een Droomfonds-donatie
Projectbegroting voor het deel Vogelbescherming:	€ 15.000.000
Inhoud:	Onder penvoerderschap van de Provincie Fryslân is de totaalbegroting van dit project € 63.300.000. Vogelbescherming participeert in dit project ter hoogte van de donatie van het NPL-Droomfonds bedrag en is alleen hiervoor verantwoordelijk. Het projectdoel is het teweegbrengen van een dijkdoorbraak voor nieuwe natuur voor dieren en mens. De projectnaam is dan ook: 'Een dijk van een doorbraak, Holwerd aan Zee'
Verdere partijen in het project:	Provincie Fryslân, Gemeente Noordest-Fryslân, Stichting Holwerd aan Zee, It Fryske Gea, Waddenvereniging en Staatsbosbeheer.
Voor meer info zie URL website:	www.holwerdaanze.nl

Holwerd aan Zee

Ontvangsten	2019	2020	2021	2022	Per 31.12.2022
Vooruitontvangen NPL	15.000.000	-	-	-	15.000.000
Pacht	-	-	39.833	43.066	82.899
Totaal	15.000.000	-	39.833	43.066	15.082.899
Uitgaven					
Declaraties Provincie Fryslân	-	637.400	-	284.145	921.545
Declaraties Waddenvereniging	-	-	-	5.650	5.650
Declaraties Fryske Gea	-	-	-	11.200	11.200
Grondaankoop	-	2.710.702	-	-	2.710.702
Kosten gerelateerd aan grondaankoop	-	75.349	-	15.413	90.762
Rentelasten	-	-	57.234	37.397	94.631
Diverse kosten	20.337	15.786	28.371	1.362	65.856
Personele lasten VBN	24.444	48.900	52.225	49.725	175.294
Totaal	44.781	3.488.137	137.830	404.892	4.075.640
Vooruitontvangen bedragen verantwoord onder liquide middelen en kortlopende schulden:					11.007.259

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.3 (Baten van loterijorganisaties)
Lasten	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vooruitontvangen donatie:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot project met veel partijen en ingewikkelde gebiedsprocessen. In het jaar 2022 hebben de projectpartijen getracht om aan te tonen dat de technische ontwerpen voldoende meerwaarde bieden voor de natuur en dat er voldoende draagvlak is bij alle betrokkenen organisaties en burgers voor dit baanbrekende natuurproject. De Nationale Postcode Loterij en de Raad van Toezicht van Vogelbescherming worden regelmatig geïnformeerd over de financiële en inhoudelijke voortgang van het project. Voor een inhoudelijke toelichting van het project wordt verwezen naar het uitgebreide Impactverslag 2022 van Vogelbescherming.

Wij & Wadvogels

Toegekend:	28 juni 2019, looptijd t/m 31 december 2023
Gefinancierd door:	Waddenfonds, ministerie LNV, Provincie Groningen, Provincie Fryslân, Provincie Noord-Holland
Totale projectbegroting:	€ 15.429.029, opgedeeld in 25 deelprojecten
Inhoud:	Negen organisaties slaan de handen ineen voor het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.
Verdere partijen in het project:	Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Rijksuniversiteit Groningen, Staatsbosbeheer, The Fieldwork Company en de Waddenvereniging. Vogelbescherming is trekker en penvoerder.

Wij & Wadvogels

Ontvangsten	2019	2020	2021	2022	Per 31.12.2022
Baten o.b.v. de kosten	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	5.690.864
Uitgaven					
Partners	-	433.483	564.741	945.049	1.943.273
VBN	8.195	531.713	1.143.703	1.542.364	3.225.975
Personele lasten VBN	24.616	187.546	201.600	107.854	521.616
Totaal	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	5.690.864

Resultaatimpact per jaar is nihil, omdat baten en kosten tegen elkaar wegvallen.

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.4 (Baten van subsidies van overheden)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vordering:	rubriek 2.5.5 (Vorderingen en overlopende activa)
Vooruitontvangen:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. De stuurgroep, bestaande uit afgevaardigden van alle partners, wordt frequent geïnformeerd over de eventuele risico's. De financiers ontvangen jaarlijks een voortgangsrapportage en er vindt regelmatig overleg plaats met het Waddenfonds. Voor een inhoudelijke toelichting van het project verwijzen wij u naar het uitgebreide Impactverslag 2022 van Vogelbescherming.

2.4.6 Financiële status Vogelbescherming

De financiële status van Vogelbescherming is gezond maar niet 'te rijk' als we kijken naar o.a. de liquiditeit en solvabiliteit:

Liquiditeit:

De current ratio (vlottende activa/vlottende schulden) is conform vorig jaar met 1,79 ruim boven de minimale grens van 1,5 die Vogelbescherming hanteert. De € 27,8 miljoen aan liquide middelen ultimo 2022 zijn niet vrij beschikbaar maar zijn voor een groot deel al 'geormerkt'. Zo betreft € 13,3 miljoen vooruitontvangen gelden van projectfinanciers. Hiervan maakt Holwerd aan Zee met € 11,0 miljoen een groot deel uit. Tevens is € 3,7 miljoen ontvangen voor Bestemmingsfondsen waarvan de besteding van de gelden al geheel is bepaald door de geldgevers. Daarnaast heeft Vogelbescherming een continuïteitsreserve van € 7,5 miljoen die de continuïteit van de organisatie moet waarborgen en dit bedrag dient dus in principe liquide beschikbaar te blijven. Per saldo resteert dan € 3,3 miljoen aan vrij te besteden liquide middelen voor nog niet gebudgetteerde en tegenvallende uitgaven en/of inkomsten.

Solvabiliteit:

De solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal) is ultimo 2022 met 51% gezond te noemen, hoewel er sprake is van een afname van 5% ten opzichte van 2021. Ook voor de solvabiliteit geldt dat nu al vaststaat, dat de Bestemmingsfondsen van € 3,7 miljoen uitgegeven zullen worden komende jaren aan de door de geldgever bepaalde doelen. Ook de continuïteitsreserve van € 7,5 miljoen dient onaangetast te blijven. Het vrij besteedbare eigen vermogen gecorrigeerd voor de Bestemmingsfondsen en de continuïteitsreserve zou neerkomen op een solvabiliteit van 21% (eind 2021: 25%). Dit is nog steeds een gezond maar toch wat lager vrij te besteden eigen vermogen dan wellicht op het eerste gezicht gedacht kan worden bij het globaal doornemen van de balans.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2022

	2022	2021
2.5.1 Immateriële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	576.704	654.486
Investeringen	-	124.081
Afschrijvingen	-221.781	-201.863
Boekwaarde per 31 december	354.923	576.704
Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december	2.359.775	2.359.775
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-2.004.852	-1.783.071
Boekwaarde per 31 december	354.923	576.704
De boekwaarde van de immateriële vaste activa bestaat uit de volgende categorieën:		
Software (CRM-pakket) in gebruik	354.923	460.967
Software (CRM-pakket) in ontwikkeling	-	115.737
Websitekosten (in ontwikkeling)	-	-
Boekwaarde per 31 december	354.923	576.704
2.5.2 Materiële vaste activa		
a. Pand Boulevard 12		
Boekwaarde per 1 januari	3.536.641	3.788.919
Investeringen	3.424	3.027
Afschrijvingen	-150.628	-255.305
Boekwaarde per 31 december	3.389.437	3.536.641
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	5.534.935	5.531.511
Cumulatieve afschrijvingen	-2.145.498	-1.994.870
Boekwaarde per 31 december	3.389.437	3.536.641
b. Overige materiële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	248.774	284.772
Investeringen	139.390	118.977
Desinvesteringen	-106.480	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving	35.615	-
Afschrijvingen	-153.037	-154.975
Boekwaarde per 31 december	164.262	248.774
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	2.144.183	2.111.273
Cumulatieve afschrijvingen	-1.979.921	-1.862.499
Boekwaarde per 31 december	164.262	248.774
Totaal materiële vaste activa	3.553.699	3.785.415
Totaal immateriële en materiële activa	3.908.622	4.362.119

De WOZ-waarde van het pand aan Boulevard 12 te Zeist is per 1 januari 2022 € 2.184.000. Deze waarde is € 45.000 hoger dan de WOZ-waarde op 1 januari 2021 (€ 2.139.000).

In het kader van het project Holwerd aan Zee is in 2020 grond aangekocht voor € 2,7 miljoen. Deze grond is in 2020 afgewaardeerd naar € 0 euro, omdat het doel natuurgrond betreft zonder economische waarde. Verder is er een Natura2000-gebied in Westzaan in eigendom van Vogelbescherming; deze grond is gewaardeerd op € 0. In 2022 is een overeenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor verkoop van deze grond voor € 2 miljoen. Deze verkoop past in het beleid van Vogelbescherming dat zij geen terreinbeheerder wil zijn. Vogelbescherming zal de betreffende percelen daadwerkelijk leveren, eind 2024 of begin 2025. Het boekresultaat van circa € 2 miljoen, na aftrek van kosten, zal worden verantwoord op het moment dat de risico's en het juridische eigendom is overgegaan op de koper.

2.5.3 Financiële vaste activa*Effecten*

Obligaties Stichting Grondbeheer Biologisch Dynamische Landbouw	2022	2021
Stand per 1 januari	200.000	-
Aankopen	-	200.000
Verkopen	-	-
Waardeverandering van beleggingen	-	-
Stand per 31 december	200.000	200.000
<i>Lening u/g (in het kader van de doelstelling)</i>		
	2022	2021
Stand per 1 januari	853.919	926.983
Mutaties	-69.446	-73.064
Stand per 31 december	784.473	853.919
Totaal financiële vaste activa	984.473	1.053.919

Specificatie van de leningen u/g per 31-12-2022

Lening aan	Kaasmakerij 'De Terschelling' I	Kaasmakerij 'De Terschelling' II	Schapen- boerderij 'De Zeekraal'	Boerderij Spanjer	Totaal
Jaar verstrekking lening	2014	2019	2016	2019	
Looptijd t/m	2029	2035	2029	2030	
Aflossingsvorm	lineair	lineair	lineair	lineair	
Zekerheden	geen	geen	geen	geen	
Achtergestelde lening	nee	nee	nee	ja	
Rentepercentage	0%	0%	0%	0%	
Hoofdsom	484.000	600.000	120.000	19.029	1.223.029
Verstrekt bedrag	-	-	-	12.374	12.374
Aflossing t/m 2022	-228.650	-80.000	-54.270	-	-362.920
Aflossing 2023	-34.970	-40.000	-8.040	-5.000	-88.010
Pro resto hoofdsom	220.380	480.000	57.690	26.403	784.473

Als onderdeel van het project Polderpracht zijn er in de periode voor dit verslagjaar renteloze leningen verstrekt aan een biologische kaasmakerij en aan twee biologische boerderijen op Terschelling. In dit boekjaar is een aanvullende verstrekking gedaan aan Boerderij Spanjer ter financiering van de bedrijfsactiviteiten. De activiteiten van de kaasmakerij en de biologische boerderijen leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van vogelvriendelijk weidebeheer op Terschelling. De verwachte aflossingen in het komende boekjaar zijn onder de kortlopende vorderingen verantwoord.

2.5.4 Voorraden

De post heeft betrekking op artikelen die in de winkel worden verkocht.

	2022	2021
Optiek	411.654	372.354
Overige voorraden	45.893	46.595
Totaal voorraden	457.547	418.949

Gezien de ouderdom en de staat waarin de voorraad van de winkel verkeert, is het niet noodzakelijk om een voorziening voor incourantheid te treffen.

2.5.5 Vorderingen en overlopende activa

	2022	2021
Te ontvangen uit nalatenschappen (*1)	383.628	2.823.525
Te ontvangen subsidies en donaties (*2)	1.120.709	1.304.232
Nog te ontvangen subsidies inzake Wij & Wadvogels	1.687.605	-
Te ontvangen van debiteuren	499.752	437.083
Lening u/g Kaasmakerij de Terschellinger v.o.f. < 1 jaar	34.970	32.280
Lening u/g Schapenboerderij de Zeekraal < 1 jaar	8.040	8.040
Lening u/g Kaasmakerij Terschelling II < 1 jaar	40.000	40.000
Lening u/g Potstal Spanjer < 1 jaar	5.000	3.500
Te ontvangen rente spaarrekeningen 4e kwartaal	2.385	32.448
Nog te factureren bedragen	-	-1.286
Overige vorderingen	145.485	45.730
Totaal kortlopende vorderingen	3.927.574	4.725.552
Totaal vorderingen	3.927.574	4.725.552

(*1) De vorderingen uit nalatenschappen zijn als volgt opgebouwd:

(*2) Specificatie te ontvangen subsidies en donaties

	Aantallen 2022	2022	2021
Stand per 1 januari	52	2.823.525	4.303.927
Nieuw in boekjaar	0	-	3.171.275
Afgewikkeld in boekjaar	43	-2.337.897	-4.651.677
Afboeking vorderingen 2021 (wegens stelselwijziging)	3	-102.000	-
Stand per 31 december	6	383.628	2.823.525

Vogelbescherming is per 31 december 2022 erfgenaam van 4 nalatenschappen belast met vruchtgebruik. De waarde van de nalatenschappen belast met vruchtgebruik is verlaagd ten opzichte van 2021 en bedraagt € 102.940. Er is hier sprake van bloot eigendom. Bij vruchtgebruik wordt niet gewaardeerd als de vruchtgebruiker mag interen, vervreemden of beleggen.

	2022	2021
Subsidiënt of donateur / project:		
Waddenfonds / Wadvogels van Allure	-	259.400
Europese Unie / LIFE IP C3-3 Zuidwestelijke Delta	113.188	206.654
Provincie Zeeland / LIFE IP C3-3 Zuidwestelijke Delta	37.482	37.482
Ministerie van LNV / LIFE IP C3-3 Zuidwestelijke Delta	1.232	-
Europese Unie / LIFE IP C3-5 Flyway	71.009	71.009
Europese Unie / Natuurwinstplannen	13.621	11.526
Ministerie van LNV / Natuurwinstplannen	9.081	7.684
Europese Unie / Interreg Partridge	42.504	25.155
Waddenfonds / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	386.999	265.982
Provincie Groningen / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	39.461	27.068
Google Grant / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	9.987
Stichting Bettie Wiegman Fonds / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	8.742
Kenniscentrum Akkervogels / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	23.338	-
Prins Bernhard Cultuurfonds / Het Paapje bedreigde broedvogels	-	28.000
Prins Bernhard Cultuurfonds / Grrutto-grutto educatie	-	25.000
Otterfonds / Insectenonderzoek Partridge extension	37.388	21.000
Provincie Noord-Brabant / Vogels en Vleermuizen in de B5	70.363	-
Europese Unie / LIFE IP All4Biodiversity	5.404	5.404
Het Zeeuwse Landschap / Satellietzender Zomertortel	1.500	2.730
Het Zeeuwse Landschap / Voedsel voor de Zomertortel	1.230	-
Provincie Drenthe / Het Paapje bedreigde broedvogels	5.017	5.017
Provincie Groningen / Het Paapje bedreigde broedvogels	10.034	10.034
Sovon / Het Paapje bedreigde broedvogels	4.013	4.013
RVO / Verstandig vissen	7.710	1.808
RVO / Onderzoek Spisula	2.410	1.169
Bettie Wiegman Fonds / Het jaar van de wilde Eend	6.105	6.105

	2022	2021
Anoniem fonds A / Kennis zaaien voor de Patrijs	-	80.213
Anoniem fonds D / De toekomst voor de Tapuit	6.000	6.000
Natuurmonumenten / De toekomst voor de Tapuit	2.500	2.500
Provincie Drenthe / De toekomst voor de Tapuit	6.199	6.198
Anoniem fonds A / Voorbeeldboerderijen Biodiversiteit	160.000	160.000
Anonieme stichting E / De Zwarte Stern	-	8.352
Anoniem fonds J / Programma Natuur	7.600	-
BirdLife International / Programma Natuur	8.872	-
Prins Bernhard Cultuurfonds / Meer IJsselmeer	25.000	-
Stichting LandschappenNL / Het Groene Strand	2.149	-
Het Zeeuwse Landschap / Het Groene Strand	10.000	-
Natuur en Milieufederaties / Handreiking populatieversterking	3.300	-
	<u>1.120.709</u>	<u>1.304.232</u>

2.5.6 Liquide middelen

	2022	2021
Kasgelden	5.628	3.781
Gelden onderweg	2.196	-
Triodos Bank rekening-courant	36.543	136.303
Rekening-courant diverse banken	777.324	438.392
ABN AMRO rekening-courant Living on the Edge	5.188	5.239
ING spaarrekening	998.636	1.002.387
Van Lanschot spaarrekening	3.742.925	4.301.780
ABN AMRO spaarrekeningen	22.276.134	21.783.481
	27.844.574	27.671.363

Hieronder zijn opgenomen de direct opeisbare gelden bij bankinstellingen. Er zijn geen bankgaranties afgegeven of ontvangen. Er zijn geen rekening-courantfaciliteiten bij de banken.

2.5.7 Reserves en fondsen

De continuïteitsreserve is bedoeld voor het opvangen van risico's die het voortbestaan van Vogelbescherming in gevaar kunnen brengen. Deze mag op basis van de Richtlijn Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland (GDN) maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie bedragen. De continuïteitsreserve dient gebaseerd te zijn op een analyse van specifieke risico's. De Raad van Toezicht van Vogelbescherming hanteert als norm een continuïteitsreserve van minimaal 0,7. De continuïteitsreserve bedraagt ultimo 2022 € 7.500.000 (eind 2021: € 7.500.000). Dit is afgerond 0,71 maal de jaarlast van de werkorganisatie die wordt bepaald aan de hand van de Richtlijn Financieel Beheer van GDN. Hiermee kunnen de vaste uitvoeringskosten gedurende negen maanden gedekt worden. Naast de continuïteitsreserve is er een Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan (SMP) 2020-2025. Middels de bestemmingsreserves kunnen de meerjarenplannen op een hoger niveau worden uitgevoerd.

Bestemmingsreserves door het bestuur bepaald

De mutaties in de bestemmingsreserves kunnen als volgt worden toegelicht:

	2022	2021
Continuïteitsreserve:		
Stand per 1 januari	7.500.000	6.721.871
Mutatie boekjaar	-	778.129
Stand per 31 december	7.500.000	7.500.000
Bestemmingsreserve financiering activa doelstelling		
Stand per 1 januari	-	410.979
Mutatie boekjaar	-	-410.979
Stand per 31 december	-	-
Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering		
Stand per 1 januari	-	4.728.173
Mutatie boekjaar	-	-4.728.173
Stand per 31 december	-	-
Bestemmingsreserve versterking Campagne		
Stand per 1 januari	-	14.589
Mutatie boekjaar	-	-14.589
Stand per 31 december	-	-

Bestemmingsreserve versterking uitvoering SMP		
Stand per 1 januari	-	107.306
Mutatie boekjaar	-	107.306
Stand per 31 december	-	-
Bestemmingsreserve versterking bijzondere beschermingsprojecten uit 'Giften voor Vogels'		
Stand per 1 januari	-	190.000
Mutatie boekjaar	-	190.000
Stand per 31 december	-	-
Bestemmingsreserve versterking bedrijfsvoering		
Stand per 1 januari	-	150.000
Mutatie boekjaar	-	150.000
Stand per 31 december	-	-
Bestemmingsreserve voorbereiding SMP 2020-2025		
Stand per 1 januari	9.368.274	3.723.982
Toevoeging vanuit overige bestemmingsreserves	-	5.601.047
Mutatie boekjaar	-1.594.364	43.245
Stand per 31 december	7.773.910	9.368.274

Bestemmingsreserve financiering activa doelstelling

De bestemmingsreserve activa doelstelling wordt direct gebruikt voor de realisatie van de doelstelling. De grootte is gelijk aan de boekwaarde. De bestemmingsreserve activa doelstelling heeft betrekking op de voorraden.

Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering

De bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering wordt gevormd voor bedragen die aangewend zijn om immateriële en materiële vaste activa in het kader van de bedrijfsvoering te financieren. Het bedrag van de bestemmingsreserve is gelijk aan de boekwaarde van de materiële en immateriële activa.

Bestemmingsreserves

Middels de bestemmingsreserves kunnen de meerjarenplannen op een hoger niveau worden uitgevoerd. Naast intensivering van de beschermingsdoelen zijn middelen vrijgemaakt voor de innovaties op het gebied van marketing, communicatie en bedrijfsvoering.

Bestemmingsfondsen

Onder bestemmingsfondsen zijn middelen opgenomen waarvan de doelstelling door derden is bepaald. Het beleid van Vogelbescherming is erop gericht om de bestemmingsfondsen binnen 3 jaar te besteden. Door de coronacrisis zijn de bestedingen van de bestemmingsfondsen lager geweest dan gepland. De samenstelling van het saldo van de bestemmingsfondsen ultimo boekjaar is als volgt:

	2022	2021
Stand per 1 januari	4.398.982	5.704.684
Bij: giften en donaties	847.282	1.106.362
Af: bestedingen	1.533.849	2.412.064
Stand per 31 december	3.712.415	4.398.982

Specificatie van de bestemmingsfondsen

	Saldo 01-01-2022	Toevoeging	Uitgaven	Saldo 31-12-2022
Fonds Schouwen-Duiveland	24.783	-	24.783	-
NPL* Waddeneilanden (voorm. Polderpracht)	983.424	7.577	63.757	927.244
Stern Groep N.V. Fonds	68.879	-	-	68.879
Kustvogels / Tapuit	13.744	5.500	12.554	6.690
Moerasvogels	38.384	2.000	13.605	26.779
Akkervogelparadijs Schouwen-Duiveland	32.861	-	17.004	15.857
Flyway (fonds van periodieke schenkingen)	-	36.443	11.923	24.520
Weidevogels, speciale acties	248.579	104.755	173.585	179.749
Grote karekiet 2017	164.253	1.560	35.962	129.851
Illegale jacht 2017	59.500	2.410	42.760	19.150
Weidevogels 2017	79.153	-	460	78.693
BirdsBeesBusiness (NPL/ICCO)	139.678	198.286	175.369	162.595
Rode Lijst	45.637	130.665	68.504	107.798
Vogelvide afdracht Monier	-	-	-	-
Elke meter telt, actie 2018	5.001	22.180	14.323	12.858
Strandplevier	94.211	655	27.084	67.782
Educatie en Huismus op School	36.313	6.000	42.313	-
Kustvogels West-Afrika	57.372	1.250	50.904	7.718
PARTRIDGE Extension	112.520	16.972	40.517	88.975
Stadsvogels	39.994	6.326	1.139	45.181
Zomertortel 2019	148.303	622	27.999	120.926
Wij & Wadvogels Hoogwatervluchtplaats 2019	46.719	2.229	48.948	-
Zangvogels Indonesië 2019	48.952	1.700	16.890	33.762
Leefgebied Weidevogels (nalatenschap 2019)	299.883	-	58	299.825
Akkervogels 2019	40.219	-	12.366	27.853
Lobby Beleid & Strategie	2.500	-	2.500	-
Beleef de Lente	12.018	11.151	23.116	53
Landelijk gebied weidevogels (extra donatie NPL*)	749.248	-	212.334	536.914
Meer IJsselmeer (donatie NPL)	547.793	25.000	124.626	448.167
Portugal	18.764	866	156	19.474
Programma Landelijk Gebied	120.183	11.976	121.723	10.436
Programma Internationaal	120.114	32.796	99.473	53.437
Programma Natuur	-	156.949	9.286	147.663
Vogelgriep	-	56.415	17.828	38.587
Overige	-	5.000	-	5.000
Totaal	4.398.982	847.282	1.533.849	3.712.415

*NPL = Nationale Postcode Loterij

2.5.8 Voorzieningen

Voorziening jubileumuitkering

Werknemers van Vogelbescherming Nederland hebben gedurende hun dienstverband recht op een aantal jubileumuitkeringen.

Bij het vaststellen van de voorziening wordt rekening gehouden met de volgende elementen:

- de personeelsleden waarop de regeling van toepassing is;
- de geschatte kans dat personeel in aanmerking komt voor de uitkering;
- de leeftijden, de salarissen en de levenskansen van de in de berekening betrokken personeelsleden;
- de hoogte van de uitkeringen;
- een rentevoet van 0% voor de berekening van de contante waarde (2021: 0%).

	2022	2021
Stand per 1 januari	40.033	37.122
Bij: dotatie	10.339	8.285
	50.372	45.407
Af: onttrekking	-1.481	-5.374
Stand per 31 december	48.891	40.033

Voorziening garantstellingen

Het betreft een voorziening voor mogelijk lagere baten als gevolg van een afwijzing van de aanvraag projectsubsidie voor project LIFE-IP C3.3 Zuidwestelijke Delta door de Europese Unie. Tegen deze afwijzing is door penvoerder LNV bezwaar gemaakt.

	2022	2021
Stand per 1 januari	-	-
Bij: dotatie	112.645	-
Af: onttrekking	-	-
Stand per 31 december	112.645	-

2.5.9 Schulden

	2022	2021
Te betalen aan crediteuren	809.131	741.183
Te betalen loonbelasting en sociale lasten	254.182	177.397
Te betalen pensioenpremie	162.290	63.000
Te betalen omzetbelasting	113.959	187.009
Vooruitontvangen subsidies en donaties*	365.478	493.792
Vooruitontvangen bijdrage WNF (NPL) inzake Haringvliet	285.562	322.355
Vooruitontvangen subsidie LNV inzake Wij & Wadvogels	-	613.690
Vooruitontvangen bijdrage NPL inzake Holwerd aan Zee	11.007.259	11.369.085
Vooruitontvangen bijdrage NPL inzake Groene Vrijwilligersnetwerken	1.631.402	-
Vooruitontvangen contributies van leden	1.323.293	1.297.783
Te ontvangen facturen van projectuitvoerders	454.931	536.142
Te ontvangen facturen van accountant	90.587	-
Reservering vakantiedagen medewerkers	224.565	179.997
Overige kortlopende schulden	1.252.291	943.181
Totaal kortlopende schulden	17.974.930	16.924.614

*Specificaties vooruitontvangen subsidies en donaties:

	2022	2021
Waddenfonds: Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	142.817	227.817
Meer IJsselmeer	88.014	-
RVO / LIFE IP C3.3 Zuidwestelijke Delta	-	73.443
Ministerie van LNV / LIFE-IP C3.3 Zuidwestelijke Delta	-	16.662
Provincie Zeeland / Voedsel voor de Zomertortel	12.531	9.856
Provincie Groningen / Wegbereiding voor de Groningse Patrijs	19.233	-
Diverse subsidies en donaties	102.883	166.014
	365.478	493.792

2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

2.6.1 Periodieke giften

Op basis van overeenkomsten voor periodieke giften met particulieren heeft Vogelbescherming ultimo 2022 voorwaardelijke rechten verworven van € 1.199.256. De verworven voorwaardelijke rechten hebben betrekking op de periode 2023 tot en met 2027. Ultimo 2021 waren deze voorwaardelijke rechten € 1.226.807 voor de periode 2022 tot en met 2026.

2.6.2 Niet in de balans opgenomen nalatenschap

Er bestaat per balansdatum een vordering uit voorgaande jaren op een nalatenschap die niet in de balans is opgenomen, omdat de omvang niet betrouwbaar kan worden ingeschat. Bij de notaris is daarvan momenteel circa € 600.000 bekend. Vogelbescherming deelt hierin mee voor een derde deel.

2.6.3 Reguliere bijdrage Nationale Postcode Loterij (NPL)

Vogelbescherming heeft een contractueel voorwaardelijk recht verworven voor een jaarlijkse donatie van € 1.800.000. De bijdrage van de NPL wordt na afloop van het verslagjaar uitbetaald. De huidige toezegging loopt t/m het jaar 2025.

2.6.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen uit meerjarige contracten

In het verslagjaar zijn contracten met partijen gesloten die een meerjarige looptijd hebben. De kosten die uit hoofde van deze contracten te verwachten zijn, worden in de jaarplanningen van de komende jaren opgenomen en begroot in het betreffende boekjaar.

Contractuele verplichtingen in het boekjaar:	
2023	68.542
2024	15.000
2025	-
Totaal	<u>83.542</u>

2.6.5 Niet uit de balans blijvend recht Akerdijkse Plassen

Vogelbescherming heeft in 2007 grond verkocht aan Natuurmonumenten met een 'voorkeursrecht van koop'. Dit houdt in dat Natuurmonumenten bij verkoop de grond eerst voor 1 euro dient aan te bieden aan Vogelbescherming. Deze grond in de omgeving van de Rotterdamse luchthaven, bekend als de Akerdijkse Plassen, kan grote economische waarde krijgen indien de grond onverhoopt benodigd blijkt te zijn voor bijvoorbeeld uitbreiding van de luchthaven of woningbouw.

2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

2.7.1 Baten van particulieren

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Contributies	6.386.275	5.860.715
Nalatenschappen	2.755.816	4.329.549
Donaties en giften	1.076.862	1.146.097
Eigen loterijen en prijsvragen	-	-
Overige baten van particulieren	-	-
Totaal baten van particulieren	<u>10.218.953</u>	<u>11.336.361</u>

In 2022 is € 6.386.275 aan contributie van leden ontvangen. Het aantal leden per 31 december 2022 bedraagt 158.801 (ultimo 2021: 161.236).

2.7.2 Baten van bedrijven

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Baten van CJ Wildbird Foods (royalty's en fee webshopverkoop)	350.762	428.363
Baten van overige bedrijven	280.436	243.719
Totaal baten van bedrijven	<u>631.198</u>	<u>672.082</u>

De baten van overige bedrijven betreffen baten van o.m. Kite Optics, Stern Groep, Kosmos, Synchroon B.V. en Vesteda.

2.7.3 Baten van loterijorganisaties

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Nationale Postcode Loterij		
- reguliere bijdrage	1.800.000	1.800.000
- project Holwerd aan Zee	404.892	137.830
- project Groene Vrijwilligersnetwerken	68.598	-
Vriendenloterij	3.251	3.147
Totaal baten van loterijorganisaties	<u>2.276.741</u>	<u>1.940.977</u>

Deze post bestaat met name uit de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Voor de periode 2021 tot en met 2025 is een overeenkomst afgesloten waarin bepaald is dat Vogelbescherming als beneficiënt zal delen in de opbrengst van de loterij. De reguliere bijdrage van de Nationale Postcode Loterij wordt als bate verantwoord in het jaar waarin deze bijdrage wordt ontvangen.

In maart 2019 kende de NPL de droomfondsaanvraag toe aan Vogelbescherming en de Waddenvereniging voor een bedrag van € 15.000.000 i.v.m. het project Holwerd aan Zee. Vogelbescherming is penvoerder. De oorspronkelijke looptijd van het project was vier jaar. Door de omvang van het project neemt afstemming, onderzoek en opstart meer tijd dan vooraf ingeschat. De ontvangst is geboekt onder de vooruitontvangen bedragen. De in het boekjaar gemaakte kosten worden hier als baten verantwoord.

In maart 2022 is door de NPL een extra bijdrage van € 1.700.000 aan Vogelbescherming toegekend voor de uitvoering van het project 'Groene vrijwilligers, een gouden investering', samen met partnerorganisaties Stichting LandschappenNL, de Natuur- en Milieufederaties, IVN Natuureducatie en SoortenNL. Vogelbescherming is als penvoerder van het project aangewezen. Dit project is gestart in april 2022 en heeft een looptijd van vier jaar. De bijdrage is onder de vooruitontvangen bedragen opgenomen. Gemaakte kosten worden in het betreffende boekjaar als baten verantwoord.

2.7.4 Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Instantie		
Waddenfonds (overheidsfonds)	1.649.860	1.189.361
Provincies en gemeenten	910.942	752.689
Ministeries	350.783	341.942
Europese Unie	96.316	149.854
Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RvO)	2.821	24.568
Dotatie voorziening lagere baten uit subsidies	-112.645	-
Totaal baten van subsidies van overheden	2.898.077	2.458.414

Waddenfonds. Hoofdfinancier van de projecten:

Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen. Looptijd t/m 31-12-2022
Pilot Natuurrijke Slaperdijken. Looptijd t/m 28-02-2023
Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31-12-2023

*Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.**Medefinancier van de projecten:*

Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31-12-2024
Life IP Zuidwestelijke Delta. Looptijd t/m 30-09-2022

Europese Unie. Hoofdfinancier van de projecten:

Partridge INTERREG. Looptijd t/m 30-06-2023
Life IP Zuidwestelijke Delta. Looptijd t/m 30-09-2022
Spisula. Looptijd t/m 30-06-2023
Verstandig Vissen. Looptijd t/m 31-10-2023
Life IP All4Biodiversity. Looptijd t/m 08-03-2026

Provincie Noord-Brabant. Hoofdfinancier van het project:

Vogels en Vleermuizen in de B5. Looptijd t/m 31-12-2022

Provincie Noord-Holland. Medefinancier van het project:

Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31-12-2023

Provincie Zuid-Holland. Medefinancier van het project:

Landschapstafel binnen Recreatie Haringvliet.
Looptijd t/m 31-12-2022

Provincie Zeeland. Hoofdfinancier van het project:

Voedsel voor de Zomertortel. Looptijd t/m 31-12-2023

Provincie Zeeland. Medefinancier van het project:

LIFE IP Zuidwestelijke Delta. Looptijd t/m 30-09-2022

Provincie Fryslân. Medefinancier van de projecten:

Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31-12-2023

Provincie Groningen. Hoofdfinancier van het project:

Wegbereiding Groningse Patrijs. Looptijd t/m 30-06-2023

Provincie Groningen. Medefinancier van de projecten:

Pilot Natuurrijke Slaperdijken. Looptijd t/m 28-02-2023
Wij & Wadvogels. Looptijd t/m 31-12-2023

Gemeente Goeree-Overflakkee. Medefinancier van het project:

Haringvliet uit de Hoogte. Looptijd t/m 31-12-2022

*Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hoofdfinancier**van de projecten:*

Spisula - Ruimte voor vogels en vissers.
Looptijd t/m 30-06-2023
Spieringvisserij Waddenzee. Looptijd t/m 31-12-2022

2.7.5 Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Stichting Bettie Wiegman Fonds	-	11.089
Totaal baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	11.089

2.7.6 Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
<i>Stichting Edwin Bouw Fonds</i>		
- project Voorbeeldboerderijen Biodiversiteit	-	160.000
<i>Anonieme stichting B</i>		
- project Op de bres voor de Wulp	21.700	17.290
<i>Anoniem fonds D</i>		
- project Het jaar van de wilde eend	-	5.000
- project Educatieprojecten stadsvogels	-	4.540
<i>Anoniem fonds J</i>		
- project Reddingsplan de Grote Karekiet	-	17.000
- project het Paapje	18.000	-
- project Marker Wadden Grondbroeders	7.600	-
<i>De Natuur en Milieufederaties</i>		
- project Gebiedsgerichte vrijwilligersteams	-	10.000
- project Energietransitie MGA Populatieversterkende maatregelen	-	6.100
- project Handreiking populatieversterking	3.300	-
<i>Drentse Landschap</i>		
- project Toekomst voor de Tapuit	-	2.500
<i>BirdLife International</i>		
- project High sas Marine Protected Area (MPA)	17.743	-
- project First instalment of the Velux Marine Energy	5.100	-
<i>Stichting BirdLife Europe, Brussel</i>		
- project CSP assessment report	2.000	-
<i>Landschapsbeheer Groningen</i>		
- project Wegbereiding Groningse Patrijs	1.650	-
<i>Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen</i>		
- project Wegbereiding Groningse Patrijs	1.500	-
<i>Kenniscentrum Akkervogels Groningen</i>		
- project Wegbereiding Groningse Patrijs	458	-
- project Natuurrijke Slaperdijken Groningen	4.609	-
<i>Google Grant</i>		
- project Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	4.474
<i>It Fryske Gea</i>		
- project Toekomst voor de Tapuit	-	3.000
<i>Natuurmonumenten</i>		
- project Toekomst voor de Tapuit	-	2.500
- project Gebiedsgerichte vrijwilligersteams	-	20.000
<i>Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland</i>		
- project Toekomst voor de Tapuit	500	-
<i>Prins Bernhard Cultuurfonds</i>		
- project Reizende Expo IJsselmeer	25.000	-
- project De Vogelvriendelijke Tuin	-	20.000
<i>SoortenNL</i>		
- project Gebiedsgerichte Vrijwilligersteams	-	1.000
<i>Sovon</i>		
- project Het Paapje	-	3.085
- project Herman Klompprijs	900	-
<i>Stichting LandschappenNL</i>		
- project Gebiedsgerichte Vrijwilligersteams	-	5.000
- project Het Groene Strand	42.815	-
<i>Stichting Sportvisserij Nederland</i>		
- project Meer IJsselmeer	-	10.000
<i>Stichting TeuntjeAnna</i>		
- vrij te besteden	1.000	1.000

<i>Constanter Philanthropy Services</i>		
- vrij te besteden	1.800	-
<i>Nederlandse Ornithologische Unie</i>		
- project Herman Klompprijs	200	-
<i>Helmans en Thijssse Stichting</i>		
- project Symposium Omgevingswet voor Natuur en Landschap	1.500	-
<i>Stichting Zeeuwse Landschap</i>		
- project Voedsel voor de Zomertortel	1.515	1.230
- project Het groene strand	10.000	15.036
<i>Wereld Natuur Fonds</i>		
- project Haringvliet	36.794	18.362
- project East Atlantic Flyway Initiative	-	10.000
<i>Diverse opbrengsten</i>	2.708	8.376
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	<u>208.392</u>	<u>345.493</u>

2.7.7 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	2022	2021
Netto-omzet winkel	1.613.786	1.258.051
Kostprijs winkel	-1.045.652	-945.158
Opbrengst verkoop artikelen bestemd voor doelstelling	568.134	312.893
Opbrengst verhuur huisvesting	47.336	49.963
Diverse opbrengsten (o.a. detachering, advertenties)	230.828	297.861
Totaal baten als tegenprestatie	<u>846.298</u>	<u>660.717</u>

2.7.8 Overige baten

	2022	2021
Restitutie BTW	15.000	36.604
Diverse baten	-	-
Totaal overige baten	<u>15.000</u>	<u>36.604</u>

2.7.9 Bestedingen aan doelstellingen

	2022	2021
Bescherming Algemeen	1.844.986	1.647.740
Bescherming Natuur	4.603.342	3.967.975
Bescherming Landelijk gebied	2.024.478	1.828.187
Bescherming Stad	1.600.305	1.546.941
Bescherming Internationaal	1.181.795	1.703.997
Programma Activeren samenleving	3.557.662	3.469.691
Totaal	<u>14.812.568</u>	<u>14.164.531</u>

De totale toename in de uitgaven voor de doelstelling heeft vooral te maken met een inhaalslag bij projecten die tijdens de pandemie minder mogelijkheden hadden voor de uitvoering. De uitgaven van Bescherming Internationaal zijn daarentegen fors afgenomen. Dit heeft onder andere als oorzaak dat in 2022 een groot project in Afrika is afgelopen. Een vervolgproject op dit terrein start in 2023.

2.7.10 Wervingskosten

Onder wervingskosten zijn alle kosten verantwoord die betrekking hebben op het verwerven van baten fondsenwerving.

Specificatie kosten fondsenwerving:	2022	2021
Eigen fondsenwerving	1.872.759	1.716.737
Subsidies	283.658	278.392
Totaal wervingskosten	<u>2.156.417</u>	<u>1.995.129</u>
	2022	2021
Geworven baten	16.233.361	16.764.416
Wervingskosten in percentage van geworven baten	13,3%	11,9%

In 2022 werd 13,3% van de geworven baten uitgegeven aan wervingskosten. Het hogere percentage tegenover 2021 wordt veroorzaakt door € 610.000 lagere baten, terwijl de kosten fondsenwerving € 161.000 hoger waren dan in 2021. De wervingskosten bestaan in 2022 voor 86,9% uit kosten voor eigen fondsenwerving. Dit komt neer op 11,5% van de geworven baten (2021: 10,2%). Dit percentage ligt ruimschoots onder de CBF-norm van 25%.

2.7.11 Kosten beheer en administratie

	2022	2021
Kosten beheer en administratie	2.307.230	1.869.721
Som der lasten	19.276.215	18.029.381
% beheer en administratie	12,0%	10,4%

De kosten voor beheer en administratie worden berekend volgens de aanbevelingen van Goede Doelen Nederland. De kosten-verdeelstaat is opgenomen in bijlage 3 en een toelichting op de gebruikte parameters in bijlage 1. De vereniging streeft ernaar de kosten van beheer en administratie maximaal 10% van de som der lasten te laten bedragen.

Personeelskosten

Specificatie van de personeelskosten:	2022	2021
Salarissen	5.400.714	4.941.309
Sociale lasten	864.291	779.993
Pensioenpremie	610.144	611.417
Overige personeelskosten (o.a. trainingen, reiskosten, thuiswerkvergoeding)	504.922	455.921
Totaal personeelskosten	<u>7.380.071</u>	<u>6.788.640</u>

In 2022 is er een salarisverhoging van 2,5% toegepast. De personeelskosten in totaal zijn in 2022 met € 591.430 gestegen. In 2021 was de stijging € 564.041.

2.7.12 Saldo financiële baten en lasten

	2022	2021
Rente lasten/baten	-98.187	-90.393
Dividend	-	4.107
Gerealiseerde koersresultaten	-	175.075
Ongerealiseerde koersresultaten	-	-
Rentebaten en baten uit beleggingen	-98.187	88.789
Externe kosten beleggingen	1.188	5.473
Saldo financiële baten en lasten	<u>-99.375</u>	<u>83.316</u>

De beleggingsportefeuille was ondergebracht bij F. Van Lanschot Bankiers. De bank adviseert de directeur-bestuurder bij beleggingsbeslissingen, op basis van een beleggingsplan. Het ongerealiseerde koersresultaat wordt opgenomen in staat van baten en lasten. Eind 2021 zijn alle aandelen verkocht en zijn de koersresultaten gerealiseerd.

Baten in natura:

In het boekjaar 2022 heeft Vogelbescherming geen directe baten in natura van materiële omvang ontvangen. Branchebreed gebruikelijke kortingen, onder andere bij licenties, publicaties en drukwerk worden niet als baten in natura beschouwd, mede gezien de beperkte omvang. In het kader van de actie Kijkers voor Kijkers ontvangt Vogelbescherming gebruikte verrekijkers van particulieren om deze door te geven aan vrijwillige vogelwachters in partnerlanden, met name in Afrika. De verrekijkers hebben een beperkte economische waarde en zouden bij doorverkoop nauwelijks tot baten leiden. De kijkers kunnen vaak pas in gebruik genomen worden nadat deskundige vrijwilligers van Vogelbescherming deze gerepareerd hebben. De ideële waarde daarentegen is uiteraard heel groot.

Gebeurtenissen na balansdatum:

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier te melden zijn.

3. Overige informatie

Werknemers

Gedurende het boekjaar zijn op basis van fte's gemiddeld 79,9 (2021: 76,6) werknemers in dienst van de Vereniging.

Gemiddeld per afdeling:	2022	2021
Afdeling Bescherming	31,1	28,5
Afdeling Communicatie	28,9	29,2
Afdeling Bedrijfsvoering	18,9	17,6
Directie	1,0	1,3
	79,9	76,6

Bezoldiging directeur-bestuurder

Naam	F. van Hest
Functie	directeur-bestuurder
Dienstverband:	
- contract voor	onbepaalde tijd
- uren per week	40
- parttime percentage	100
- periode	01-01-2022 t/m 31-12-2022

Bezoldiging:	2022	2021
Jaarinkomen		
Brutosalaris	104.750	17.032
Vakantiegeld	8.380	1.688
Eindejaarsuitkering	8.694	1.752
Jubileumgratificatie	-	-
Jubileumuitkering	-	-
Totaal brutojaarinkomen	121.824	20.472
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-	4.072
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	8.607	1.405
Overige beloningen of uitkeringen	1.500	-
Uitkering beëindiging dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging	131.932	25.949

Het bruto jaarinkomen ad € 121.824 van de directeur-bestuurder blijft onder de voor 2022 geldende maximumnorm van € 148.215 (categorie I o.b.v. BSD score van 485 punten) van de regeling Beloning directeuren van goededoelenorganisaties van Goede Doelen Nederland. De totaalbezoldiging ad € 131.932 blijft onder het voor 2022 geldende maximum van € 216.000.

Naam	F. van Hest
Functie	directeur-bestuurder
Dienstverband:	
- contract voor	onbepaalde tijd
- uren per week	40
- parttime percentage	100
- periode	01-01-2023 t/m 31-01-2023

Bezoldiging:

	2023
Jaarinkomen	
Brutosalaris	9.986
Vakantiegeld	799
Eindejaarsuitkering	-
Jubileumgratificatie	-
Jubileumuitkering	-
Totaal brutojaarinkomen	10.785
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	823
Overige beloningen of uitkeringen	-
Uitkering beëindiging dienstverband	4.800
Totaal bezoldiging	16.408

Per 31 januari 2023 is het dienstverband van de heer F. van Hest beëindigd. Het initiatief tot beëindiging van het dienstverband is genomen in 2022. Alle kosten tot de einddatum zijn daarom verantwoord in deze jaarrekening. Het netto equivalent van de vermelde bedragen is uitbetaald in 2023. Het brutojaarinkomen ad € 10.785 van de directeur-bestuurder blijft onder de voor 2023 geldende maximumnorm van naar rato € 12.966 (categorie I o.b.v. BSD score van 485 punten) van de regeling Beloning directeuren van goededoelenorganisatie van Goede Doelen Nederland. De totaalbezoldiging ad € 16.408 blijft onder het voor 2023 geldende maximum van naar rato € 18.940. De beëindigingsvergoeding is getoetst aan de bepalingen zoals opgenomen in de regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties.

4. Overige gegevens

4.1 Controleverklaring accountant

T: +31 (0)30 284 98 00
E: utrecht@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 4053, 3502 HB Utrecht
Van Deventerlaan 101, 3528 AG Utrecht
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de ledenraad en de raad van toezicht van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels ("Vogelbescherming Nederland")

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Vogelbescherming Nederland te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vogelbescherming Nederland op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vogelbescherming Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag
- ▶ overige gegevens
- ▶ bijlage 1, 2 en 3

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ 650.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 22 juni 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

drs. J.S. Terlingen RA

Bijlage 1. Model voor kostentoerekening

	Toerekening aan:		
	Beheer en Administratie	Realisatie Doelstelling	Fondsenwerving
Kostensoort:			
ICT	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Afschrijving en financiële lasten	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Materiële verzekeringen	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Bestuur	35%	49%	16%
Afdeling communicatie	0%	85%	15%
Strategische communicatie en campagnes	0%	95%	5%
Marketing	5%	45%	50%
Retail	0%	45%	55%
Eigen media	0%	100%	0%
Ontwikkeling vereniging	0%	100%	0%
Servicecentrum	20%	70%	10%
Afdeling bescherming	0%	100%	0%
Beleid & Strategie	0%	100%	0%
Stad	0%	100%	0%
Landelijk gebied	0%	100%	0%
Natuur	0%	100%	0%
Internationaal	0%	100%	0%
Bedrijfsvoering	50%	25%	25%

Bijlage 2. Begroting 2023

INKOMSTEN	
<i>Baten van particulieren:</i>	
Contributies	6.467.000
Donaties	956.250
Nalatenschappen	3.479.212
Overige baten van particulieren	-
Totaal baten van particulieren	10.902.462
Baten van bedrijven	686.000
Baten van loterijorganisaties	2.200.000
Baten van subsidies van overheden	8.141.527
Baten van andere organisaties zonder winstoogmerk	197.500
Baten als tegenprestatie levering producten en diensten	758.000
Financiële baten en lasten	-
Overige baten	3.000
TOTAAL INKOMSTEN	22.888.489
UITGAVEN	
<i>Out of pocket kosten:</i>	
Afdeling Bescherming	11.120.200
Afdeling Communicatie	4.278.202
Afdeling Bedrijfsvoering en Directie	3.295.180
Totaal out of pocket kosten	18.693.582
Personeelskosten	8.008.840
TOTAAL UITGAVEN	26.702.422
EINDRESULTAAT	-3.813.933
<i>Resultaatverdeling:</i>	
Onttrekking aan bestemmingsfondsen	-637.867
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-3.176.066
Onttrekking aan fonds activa bedrijfsvoering	-
Begroting onvoorzien (overbegroting)	-
Mutatie continuïteitsreserve	-
EINDRESULTAAT	-3.813.933

De begroting 2023 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 8 december 2022.

Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2022

	Bescherming	Activeren van de samenleving	Kosten fondsen-werving	Kosten beheer en administratie	Totaal 2022	Totaal 2021
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	938.283				938.283	764.990
Salarissen en sociale lasten	3.524.590	1.215.447	736.722	788.246	6.265.005	5.721.302
Pensioenlasten	343.257	118.371	71.749	76.767	610.144	611.417
Overige personeelskosten	284.061	97.958	59.375	63.528	504.922	455.921
Advies- en controlekosten	134.902	46.521	28.198	30.170	239.790	228.175
Huisvestingskosten	110.886	38.239	23.178	24.799	197.102	195.109
Uitbesteed werk	3.934.132	1.356.676	822.326	879.837	6.992.972	6.307.654
Publiciteit en communicatie	554.442	191.198	115.891	123.996	985.528	1.530.146
Afschrijvingskosten	295.608	101.940	61.789	66.110	525.447	612.208
Kantoor en algemene kosten	1.134.743	391.313	237.188	253.776	2.017.020	2.367.451
Totale lasten	11.254.904	3.557.662	2.156.416	2.307.230	19.276.212	18.029.383
Bijzondere lasten					-	
Som der lasten	11.254.904	3.557.662	2.156.416	2.307.230	19.276.212	
Som der lasten voorgaand jaar	10.694.840	3.469.691	1.995.129	1.869.721	18.029.382	Totaal 2021

COLOFON

Bestuursverslag en Jaarrekening
© Vogelbescherming Nederland, 2023

Bezoekadres:
Boulevard 12

Postadres:
Postbus 925
3700 AX Zeist

030-693 77 00
info@vogelbescherming.nl

Grote giften

Sandra Peters
sandra.peters@vogelbescherming.nl
06-121 762 57

Nalaten

Jaap Hijmans
nalatenschappen@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Periodiek schenken

Ledenadministratie
ledenadministratie@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Sponsoring bedrijven

Ellen van Buuren
ellen.vanbuuren@vogelbescherming.nl
030-693 7799

Vormgeving

Zabriski Communicatie

FOTOVERANTWOORDING

Omslag *Drieteenstrandloper* - Bas van der Linde / Vogelfotogalerij
006 *Gele kwikstaart* - Shutterstock
008 *Paapje* - Shutterstock
012 *Koolmees* - Shutterstock
016 *Kokmeeuw* - Jelle de Jong
024 *Kemphaan* - Shutterstock
032 *Fuut* - Shutterstock
034 *Kleine alk* - Shutterstock
I *Kanoet* - Shutterstock
038 *Ringmus* - Shutterstock
076 *Drieteenstrandloper* - Bas van der Linde / Vogelfotogalerij

